

Briselē, 13.2.2023.
COM(2023) 71 final

2023/0033 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA,

**ar ko attiecībā uz svina un tā neorganisko savienojumu un diizocianātu robežvērtībām
groza Padomes Direktīvu 98/24/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu
2004/37/EK**

{SEC(2023) 67 final} - {SWD(2023) 34 final} - {SWD(2023) 35 final} -
{SWD(2023) 36 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Viens no Eiropas Savienības (ES) mērķiem ir veicināt labklājību un ilgtspējīgu attīstību, pamatojoties uz īpaši konkurētspējīgu sociālā tirgus ekonomiku, ar mērķi sasniegt pilnīgu nodarbinātību un sociālo progresu¹. Ikvienu darba ņēmēja tiesības uz darba apstākļiem, kuros respektē darba ņēmēju veselību, drošību un cieņu, ir nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 31. pantā. Eiropas sociālo tiesību pīlāra² 10. princips nosaka, ka darba ņēmējiem ir tiesības uz augsta līmeņa darba aizsardzību.

Lai veidotu spēcīgu, sociāli orientētu Eiropu, ir pastāvīgi jāveic uzlabojumi, virzoties uz drošāku un veselīgāku darbu visiem. Pēdējos gados ES darba aizsardzības (DA) politikas satvars un noteikumi ir veicinājuši darba apstākļu ievērojamu uzlabošanu, jo īpaši attiecībā uz darba ņēmēju aizsardzību pret eksponētību kancerogēniem un citām bīstamām ķīmikālijām. Apstākļos, kad DA ir viens no svarīgākajiem jautājumiem politiskajā darba kārtībā³, attiecībā uz daudzām vielām vai vielu grupām ir noteiktas vai pārskatītas ekspozīcijas robežvērtības un citi noteikumi saskaņā ar Kancerogēnu, mutagēnu un reproduktīvajai sistēmai toksisku vielu Direktīvu 2004/37/EK⁴ (CMRD) un Ķīmikāliju direktīvu 98/24/EK⁵ (CAD).

Veselīgas un drošas darba vides nodrošināšana ir būtiska, lai aizsargātu darba ņēmējus, atbalstītu ekonomisko aktivitāti un ražīgumu un sekmētu ilgtspējīgu ekonomikas atveseļošanu. Tāpēc Komisija Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā⁶ paziņoja par savu nodomu nodrošināt veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi. Tas tika apstiprināts, pieņemot DA stratēģisko satvaru 2021.–2027. gadam⁷. Darba ņēmēju aizsardzība pret eksponētību bīstamām vielām arī veicina Eiropas Vēža uzveikšanas plāna mērķu īstenošanu.

¹ Līguma par Eiropas Savienību 3. pants.

² <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/lv/index.html>

³ ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā no 2014. līdz 2020. gadam, COM(2014) 332 final, 6.6.2014.; Komisijas paziņojums “Drošāks un veselīgāks darbs visiem. ES darba drošības un veselības aizsardzības tiesību aktu un politikas modernizēšana”, COM(2017) 12 final, 10.1.2017.; Komisijas paziņojums “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai”, COM(2020) 14 final, 14.1.2020., ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam, COM(2021) 323 final, 28.7.2021.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/37/EK (2004. gada 29. aprīlis) par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu, mutagēnu vai reproduktīvajai sistēmai toksisku vielu iedarbību darbā (Sestā atsevišķā direktīva Padomes Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 158, 30.4.2004., 50. lpp.).

⁵ Padomes Direktīva 98/24/EK (1998. gada 7. aprīlis) par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā (četrpadsmitā atsevišķā direktīva Padomes Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 131, 5.5.1998., 11. lpp.).

⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns”, COM(2021) 102 final.

⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam. Darba aizsardzība mainīgā darba pasaulē”, COM(2021) 323 final.

Arī Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā (CSS) 2020. gadam⁸ ir atzīta vajadzība stiprināt darba ņēmēju aizsardzību un ir noteikts, ka svins⁹ un diizocianāti¹⁰ ir vienas no kaitīgākajām vielām, attiecībā uz kurām ir vajadzīga rīcība.

Attiecīgās vielas

Svins un tā neorganiskie savienojumi (turpmāk “svins”) ir darba vidē sastopama reproduktīvajai sistēmai toksiska viela, kas var ietekmēt seksuālo funkciju un auglību un embriju attīstību, kā arī radīt citu ietekmi uz veselību. Ir konstatēts, ka tas izraisa aptuveni pusi ar reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām saistītu arodslimību. Diizocianāti ir galvenie elpceļu astmagēni. Pētījumi rāda, ka arodekspozīcija ir 9–15 % no astmas gadījumiem pieaugušajiem darbspējas vecumā¹¹.

Šā priekšlikuma mērķis ir pārskatīt esošās arodekspozīcijas vērtības svinam un pirmo reizi ieviest robežvērtības diizocianātiem, palīdzot sasniegt augstu darba ņēmēju veselības un drošības līmeni. Konkrētāk, ierosinātais CMRD un CAD grozījums ir vērsts uz to, lai:

- (1) pārskatītu esošo arodekspozīcijas robežvērtību (OEL)¹² svinam, grozot CMRD III pielikumu, un pārskatītu svina bioloģisko robežvērtību (BLV)¹³, grozot IIIa pielikumu;
- (2) atceltu atsauci uz svinam noteikto OEL un BLV CAD I un II pielikumā;
- (3) pirmo reizi noteiktu robežvērtības (OEL un īslaicīgas ekspozīcijas robežvērtību (STEL)¹⁴) diizocianātiem CAD I pielikumā.

Attiecīgās direktīvas

Vajadzība aizsargāt darba ņēmējus no eksponētības svinam un diizocianātiem tika noteikta ES stratēģiskajā satvarā par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam. Uz diizocianātiem attiecas Direktīvas 98/24/EK¹⁵ (CAD) piemērošanas joma, savukārt uz svinu attiecas Direktīva 2004/37/EK¹⁶ (CMRD). Pēdējā minētā direktīva tika grozīta pēc tam, kad

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. “Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģija. Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem”, COM(2020) 667 final.

⁹ Neorganisko svina savienojumu toksiskumu reproduktīvajai sistēmai rada to svina saturs. Tāpēc Eiropas Ķīmikāliju aģentūras Riska novērtēšanas komiteja (RAC) atbalsta grupu pieeju, lai aptvertu atsevišķu svina saturošu vielu plašu klāstu.

¹⁰ “Diizocianāti” ir kopējs termins, ar ko apzīmē vairākas atsevišķas diizocianātu grupas ķīmikālijas. Tas ietver vismaz 25 dažādus diizocianātus, no kuriem 11 veido vairāk nekā 99 % no reģistrētās tonnāžas saskaņā ar REACH (ECHA, 2019).

¹¹ Balmes, J., Becklake, M., Blanc, P. et al. (2003), *American Thoracic Society Statement: occupational contribution to the burden of airway disease. Am J Crit Care Med.* 167:787-797.

¹² Arodekspozīcijas robežvērtība (OEL) ir ierobežojums darba ņēmēja elpošanas zonas gaisā esošās ķīmikālijas koncentrācijas vidējam svaram noteiktā salīdzināmā laikposmā, kas parasti ir 8 stundas.

¹³ Bioloģiskā robežvērtība (BLV) ir ierobežojums attiecīgās vielas vai tās metabolītu koncentrācijai vai tās ietekmes indikatoram attiecīgajā bioloģiskajā vidē.

¹⁴ OEL mēra 8 stundu laikposmā, kas atbilst darbdienas ilgumam. Īslaicīgas ekspozīcijas robežvērtību (STEL) parasti nosaka 15 minūšu periodam un izmanto, kad slimības izraisīšanā būtiska nozīme ir īslaicīgai ekspozīcijai, piemēram, koncentrētai ekspozīcijai.

¹⁵ Sk. 5. zemsvītras piezīmi.

¹⁶ Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/431 (2022. gada 9. marts), ar kuru tika paplašināta Kancerogēnu un mutagēnu direktīvas (CMD)¹⁷ darbības joma, aptverot arī reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas darbā, kuras līdz tam bija aplūkotas vienīgi CAD.

Vairāk aizsargājošu robežvērtību ieviešana svinam un robežvērtību ieviešana diizocianātiem paaugstina aizsardzības līmeni bez vajadzības veikt izmaiņas direktīvu vispārējās prasībās. Tā kā OEL svinam un tā BLV tika pārnestas uz CMRD pēc grozījumu izdarīšanas ar Direktīvu (ES) 2022/431, tās būtu jāsvīturo no attiecīgi CAD I un II pielikuma. Tās ir tehniskas izmaiņas, kas neietekmē abu direktīvu piemērošanas jomu vai vispārējās prasības.

- **Robežvērtību noteikšana, lai aizsargātu no reproduktīvās sistēmas slimībām un astmas**

Svins

Svins ir darba vidē sastopama reproduktīvajai sistēmai toksiska viela, kas var ietekmēt gan vīriešu, gan sieviešu seksuālo funkciju un auglību, kā arī embrija vai pēcnācēju attīstību (ontogēnētiskā toksicitāte). Ekspozīcija svinam var izraisīt auglības pasliktināšanos, spontānos abortus vai smagus iedzimtus defektus, kā arī citu kaitīgu ietekmi, piemēram, neirotoksicitāti, toksicitāti nierēm, ietekmi uz sirds un asinsvadu sistēmu un hematoloģisku ietekmi.

Svins izraisa aptuveni pusi no visām reproduktīvajai sistēmai toksisku vielu arodekspozīcijām un saistītajiem reproduktīvās sistēmas slimību gadījumiem¹⁸. Patlaban svinam ir ļoti dažādi pielietojumi. Galvenās nozares, kurās notiek svina rūpnieciska ražošana un izmantošana, ir svina primārā un sekundārā ražošana (ieskaitot akumulatoru pārstrādi), akumulatoru, svina plāksņu un munīcijas ražošana, svina oksīdu un frišu ražošana, svina stikla un keramikas ražošana. Ekspozīcija svinam ir iespējama arī citos rūpnieciskos pielietojumos, piemēram, lietuvēs un svina sakausējumu ražošanā, kā arī krāsām un plastmasai paredzētu pigmentu ražošanā. Papildus šiem pielietojumiem ekspozīcija var notikt arī tālāk lejupēji produktu ķēdē un tad, kad izstrādājumi un materiāli kļūst par atkritumiem vai kad tiek veikta atkritumu atgūšana no reciklētajiem materiāliem. Lejupēju darbību piemēri ir krāsu uzklāšana, svina munīcijas izmantošana šautuvēs (piemēram, aizsardzības, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības ietvaros), darbs ar svina metālu, demontāža, remonts un metāllūžņu apsaimniekošana, cita atkritumu apsaimniekošana un augsnes remediācija, kā arī darbs laboratorijās. Turklāt darba ņēmēji var būt ievērojamā līmenī ekspozīti svinam no tā vēsturiskajiem izmantojumiem tādās darbībās kā renovācija, atkritumu vākšana, reciklēšana un remediācija¹⁹. Bez tam svins ir sastopams lielā skaitā Eiropas vēsturisko ēku, tai skaitā ēkās, kurām ir augstākā kultūras mantojuma vērtība, un saskarē ar to var nonākt arī darba ņēmēji, kuri iesaistīti Eiropas plašā mantojuma atjaunošanā. Vēsturiskās ēkās svins var būt vitrāžu logos, jumtos vai dekoratīvajos elementos.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/431 (2022. gada 9. marts), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (OV L 88, 16.3.2022., 1. lpp.).

¹⁸ Pētījums par reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8220&furtherPubs=yes>.

¹⁹ REACH aizliedz izmantot svina krāsās, ievērojot konkrētus izņēmumus (8. pielikums). Tomēr darba ņēmēji var būt ekspozīti svinam, strādājot ēkās un būvēs, kas nokrāsotas pirms ierobežojuma stāšanās spēkā.

Tiek lēsts, ka patlaban svinam ir eksponēti aptuveni 50 000–150 000 darba ņēmēju ES²⁰. Iepriekšēja arodekspozīcija svinam izraisa aptuveni 300 saslimšanas gadījumu katru gadu. Šī ekspozīcija ir būtiska, jo svins var akumulēties eksponēto darba ņēmēju kaulos, tādējādi palielinot vispārējo slodzi uz ķermeni un hronisku slimību rašanās varbūtību.

Galvenie arodekspozīcijas ceļi ir ieelpošana un norīšana, vielu ar rokām pārnesot mutē, kas notiek nepietiekamu telpu uzkopšanas un personīgās higiēnas pasākumu dēļ. Uzskata, ka neorganiskā svina dermāla absorbcija ir minimāla. Ekspozīcija norijot tiek uzskatīta par ievērojamu, un šis ekspozīcijas ceļš ir būtisks saslimšanu veicinošs faktors. *OEL* pazemināšana attiecas uz inhalatīvās ekspozīcijas samazināšanu, un ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai samazinātu ekspozīciju norijot. Svina koncentrācija asinīs ir atzīta par vislabāko ekspozīcijas rādītāju, lai novērtētu svina arodekspozīciju, tai skaitā ekspozīciju norijot, un vispārējā veselības apdraudējuma noteikšanai izšķiroša nozīme ir iekšējam svina līmenim organismā.

Lai palīdzētu samazināt arodekspozīciju, ir vajadzīga arodekspozīcijas robežvērtības (*OEL*) pazemināšana, jo arī augsta koncentrācija gaisā var izraisīt kontamināciju. Bioloģiskās robežvērtības (*BLV*) ievērošana ir galvenais instruments, ar ko aizsargāt darba ņēmējus no svina toksicitātes un uzraudzītu svina akumulēšanos organismā. Tādējādi *BLV* un *OEL* ir savstarpēji papildinošas.

ES saistošās *OEL* un *BLV* svinam pirmo reizi tika ieviestas 1982. gadā saskaņā ar īpašu direktīvu par svinu²¹ un nav atjauninātas vairāk nekā 40 gadus. Nesaistošās 2007. gada Praktiskās vadlīnijas par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā²², sniedz norādi par veselības uzraudzību attiecībā uz svinu, taču šīs vadlīnijas, iespējams, ir novecojušas.

Šajā priekšlikumā ir ņemtas vērā jaunākās norises un konstatējumi zinātnes un tehnikas jomā, atzinumi²³, ko sniegusi Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (*ECHA*), kura izveidota ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH*)²⁴, Riska novērtēšanas komiteja (*RAC*), kā arī atzinumi, ko sniegusi

²⁰ RPA (2021), Pētījums informācijas apkopošanai par vielām nolūkā analizēt, kāda būtu Direktīvas 98/24/EK (ķīmikālijas) un Direktīvas 2009/148/EK (azbests) iespējamo grozījumu sociālekonomiskā un vidiskā ietekme, kā arī ietekme uz veselību. *Nobeiguma ziņojums par svinu un tā savienojumiem un nobeiguma ziņojums par diizocianātiem* (ārējs pētījums, kas papildina ietekmes novērtējumu).

²¹ Padomes Direktīva 82/605/EEK (1982. gada 28. jūlijs) par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas rodas, izmantojot darbā metālisko svinu un tā joniskos savienojumus (pirmā atsevišķā direktīva Direktīvas 80/1107/EEK 8. panta nozīmē) (OV L 247, 23.8.1982., 12. lpp.)

²² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b8827eb0-bb69-4193-9d54-8536c02080c1/language-lv>

²³ *RAC* atzinums par svinu (2020) <https://echa.europa.eu/documents/10162/ed7a37e4-1641-b147-aaac-fce4c3014037>.

RAC atzinums par diizocianātiem (2020) <https://echa.europa.eu/documents/10162/4ea3b5ee-141b-63c9-8ffd-1c268dda95e9>.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

trīspusējā Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēja komiteja (*ACSH*)²⁵, un tajā ir secināts, ka attiecībā uz svinu būtu jānosaka *BLV* 15 µg/100 ml asiņu un saistītā *OEL* 0,03 mg/m³, izsakot kā vidējo svaru 8 stundu laikposmā (*TWA*).

Attiecībā uz darba ņēmējiem, kuri ir eksponēti svinam, patlaban veiktā veselības uzraudzība arī turpmāk būs daļa no vispārējās pieejas viņu veselības aizsardzībai. Tāpēc IIIa pielikums tiek pārskatīts, lai ieviestu atjauninātus (zemākus) ekspozīcijas robežlīmeņus svina koncentrācijai gaisā un asinīs, kurus sasniedzot, būtu jānodrošina medicīniska uzraudzība. Ar šo priekšlikumu tiek pārskatīti līmeņi, kuru pārsniegšanas gadījumā jānodrošina medicīniska uzraudzība. Šos līmeņus mēra atsevišķiem darba ņēmējiem. Medicīniskā uzraudzība būtu jānodrošina, ja eksponētība svina koncentrācijai gaisā pārsniedz 0,015 mg/m³, aprēķinātu kā vidējo svaru 40 stundās nedēļā, vai ja svina līmenis asinīs pārsniedz 9 µg Pb/100 ml asiņu. Saistība starp iepriekš minētajiem līmeņiem, kuru pārsniegšanas gadījumā jāveic medicīniskā uzraudzība, un pārskatīto *OEL* un *BLV* ir proporcionāli tāda pati kā pašreizējā *CMRD* pielikumā.

Svins rada risku gan eksponēto sieviešu reproduktīvajai veselībai, gan viņu embriju vai pēcnācēju attīstības veselībai²⁶, galvenokārt izraisot intelektuālās attīstības koeficienta (*IQ*) samazināšanos²⁷. Lai aizsargātu attiecīgos darba ņēmējus un palīdzētu darba devējiem pārvaldīt riskus, III pielikumā ir ietverta bioloģiskā orientējošā vērtība (*BGV*)²⁸, paredzot, ka svina līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nedrīkstētu pārsniegt atsauces vērtības, kas attiecīgajā ES dalībvalstī noteiktas parastiem iedzīvotājiem, kuriem nav arodekspozitības svinam. Ja valsts atsauces līmeņi nav pieejami, ir ieteicams, lai svina līmenis asinīs attiecīgajiem darba ņēmējiem nepārsniegtu *BGV*, kas ir 4,5 µg/100 ml, kā to ieteikusi *RAC* savā zinātniskajā atzinumā²⁹ (atzinuma pielikuma 8.2.4. iedaļa).

BGV izmanto kā arodekspozīcijas, nevis kā nelabvēlīgas ietekmes uz veselību indikatoru. Tāpēc *BGV* ir kontrolmarķieris, kas brīdina darba devēju, ka ir notikusi ekspozīcija darbavietā un ka var būt vajadzīgi korektīvi pasākumi, ņemot vērā individuālu darba ņēmēju vajadzības. Savā atzinumā *RAC* atzina eksponētības svinam radītās faktiskās bažas un potenciālos riskus embrijiem. Tomēr tā norādīja, ka, pamatojoties uz pieejamajiem zinātniskajiem

²⁵ *ACSH* atzinums par svinu (2021) <https://circabc.europa.eu/ui/group/cb9293be-4563-4f19-89cf-4c4588bd6541/library/60b206e1-ee10-40c2-9540-fb6510c11a0c/details>.

ACSH atzinums par diizocianātiem (2021) <https://circabc.europa.eu/ui/group/cb9293be-4563-4f19-89cf-4c4588bd6541/library/0d11d394-b1e8-4e1a-a962-5ad60f4ab2ae/details>.

²⁶ Aplēses liecina, ka lielākā daļa darbaspēka nozarēs, kurās tiek izmantots svins, ir vīrieši (aptuveni 97 %).

²⁷ Dati par identificējamu ietekmi uz veselību tomēr ir nepietiekami, lai tos varētu pienācīgi novērtēt (sk. iedaļu turpmāk par ietekmes novērtējumu).

²⁸ Bioloģiskās orientējošās vērtības (*BGV*) ir ar ekspozīciju saistītas vērtības, kas atspoguļo ķīmikālijas vai kāda tās metabolīta augstāko koncentrāciju jebkurā atbilstošā bioloģiskajā vidē, kura atbilst noteiktai procentīlei (parasti 90. vai 95. procentīlei) noteiktā atsauces iedzīvotāju grupā. Ja pieejamie dati nav piemēroti *BLV* atvasināšanai, var noteikt bioloģisko orientējošo vērtību (*BGV*). *BGV* bieži dēvē arī par “atsauces vērtībām”. Tās var būt noderīgas darba ņēmējiem, darba devējiem un arodārstiem, kad tie risina darba ņēmēju aizsardzības jautājumus. Piemēram, tās var norādīt uz arodekspozīciju, kam var būt nepieciešams pievērst uzmanību, lai apsvērtu vajadzību pēc papildu riska pārvaldības pasākumiem. *BGV* nav ietekmes uz veselību robežvērtība. Avots: https://echa.europa.eu/documents/10162/23036412/ircsa_r8_appendix_oels_en.pdf/f1d45aca-193b-a7f5-55ce-032b3a13f9d8.

²⁹ Sk. 23. zemsvītras piezīmi.

pierādījumiem, nav iespējams skaitliski izteikt riska pakāpi, ko varētu izmantot par pamatu, lai ieteiktu *BLV* šai darba ņēmēju grupai. Tāpēc *RAC* ieteica direktīvā uzsvērt bažas saistībā ar eksponētību svinam un tā toksiskumu attīstībai, un, pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem, tā ieteica izmantot *BGV*, kas noteikta reproduktīvā vecuma sievietēm.

Diizocianāti

Diizocianāti ir bīstamas ķīmikālijas saskaņā ar *CAD* 2. panta b) punktu, un uz tiem attiecas minētās direktīvas piemērošanas joma. Ņemot vērā vajadzību risināt apzinātos riskus veselībai, kuri saistīti tieši ar diizocianātiem, 2020. gada augustā tika pieņemts ierobežojums saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008³⁰. Ierobežojums paredz, ka līdz 2023. gada augustam jāievieš obligāta apmācība darba ņēmējiem, kuri izmanto diizocianātus, saskaņā ar noteiktiem kritērijiem, kas saistīti ar darba specifiku.

Diizocianāti ir ādas un elpceļu sensibilizatori (astmagēni), kas var izraisīt arodastmu un ādas arodslimības — alerģiskas reakcijas, kas var rasties šādu vielu iedarbības rezultātā. Tie var būt par iemeslu cilvēka elpceļu pārmaiņām (“hipersensitivitāte”)³¹. Ja plaušas ir kļuvušas hipersensitīvas, turpmāka eksponētība šīm vielām, pat samērā zemā koncentrācijā, var izraisīt astmas lēkmi. Arodekspozīcijas diizocianātiem ietekme uz veselību pārsvarā izpaužas kā ietekme uz elpceļu veselību (arodastma, izocianātu izraisīta sensibilizācija un bronhu hipersensitivitāte), kas ir kritiskie beigupunkti saistībā ar eksponētību diizocianātiem pēc akūtas un ilgstošas eksponētības tiem.

Diizocianātus izmanto cietā poliuretāna un poliuretāna putu ražošanā, kā arī plastmasas, pārklājumu, laku, divkomponentu krāsu un līmvielu ražošanā. Darba ņēmēji uzņēmus, kuros ražo šos materiālus, ir eksponēti diizocianātiem tāpat kā darba ņēmēji, kas izmanto diizocianātus saturošas līmvielas, hermētiķus, krāsas un pārklājumus. Šos produktus plaši izmanto būvniecībā, transportlīdzekļu remontdarbos, vispārējos remontdarbos un tekstilizstrādājumu, mēbeļu un mehānisko transportlīdzekļu un citu transportlīdzekļu, sadzīves iekārtu, mašīnu un datoru ražošanā. Ražošanas procesā diizocianāti tiek pārveidoti, un saražotajā galaražojumā to vairs nav. Tāpēc ražojuma lietotājam (piemēram, patērētājiem) riska nav.

Pētījumos ir aplēsts, ka arodfaktori izraisa aptuveni 9–15 % no astmas gadījumiem darbaspējas vecuma pieaugušajiem³². Diizocianāti ir viens no biežākajiem arodastmas cēloņiem; tiek lēsts, ka katru gadu ES to izraisīto saslimšanas gadījumu skaits ir no 2350 līdz 7269^{33, 34, 35}. Saskaņā

³⁰ Komisijas Regula (ES) 2020/1149 (2020. gada 3. augusts), ar ko attiecībā uz diizocianātiem groza XVII pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) (OV L 252, 4.8.2020., 24. lpp.).

³¹ Diizocianātiem ir kopējs hipersensitivitātes izraisīšanas mehānisms. Tāpēc *RAC* atbalsta grupu pieeju, lai aptvertu atsevišķu diizocianātu plašu klāstu.

³² Balmes, J., Becklake, M., Blanc, P. et al. (2003), *American Thoracic Society Statement: occupational contribution to the burden of airway disease*. Am J Crit Care Med. 167:787-797.

³³ <https://www.hse.gov.uk/statistics/causdis/asthma.pdf>

³⁴ <https://academic.oup.com/annweb/article/65/8/893/6247067>

³⁵ *RPA* (2021); sk. 20. zemsvītras piezīmi.

ar aplēsēm³⁶ aptuveni 4,2 miljoni darba ņēmēju ir eksponēti diizocianātiem, un tie skar vairāk nekā 2,4 miljonus uzņēmumu ES, no kuriem lielākā daļa ir mikrouzņēmumi vai MVU.

Patlaban ES līmenī nav saistošu *OEL* vai īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību (*STEL*) diizocianātiem, un saskaņā ar *REACH* regulu (Regula (EK) Nr. 1907/2006) ir reģistrētas 19 atsevišķas diizocianātu grupas vielas. Nelabvēlīgu ietekmi uz veselību izraisa visiem diizocianātiem kopēja daļa (*NCO* grupa³⁷). Tāpēc tika apsvērta grupēšanas pieeja, jo tā ļautu noteikt kopējas *OEL* un *STEL* visiem diizocianātiem³⁸. Tas atbilst grupēšanas pieejai, kas atbalstīta nesen pieņemtajā ES Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā.

Koncentrēta ekspozīcija (īslaicīga / augsta intensitātes ekspozīcija) ir viens no galvenajiem faktoriem, kas ierosina arodastmu³⁹. Tāpēc *STEL*, kas visefektīvākajā veidā ņem vērā augsta līmeņa īstermiņa ekspozīciju, ir vispiemērotākais regulatīvais pasākums, lai pievērstos šā veida ekspozīcijas ceļam. Tomēr ārējā pētījumā⁴⁰, kas papildina ietekmes novērtējumu, bija iespējams analizēt tikai *OEL* ietekmi. Tā kā trūka datu par īstermiņa ekspozīcijas ietekmi, nebija iespējams aplēst saistītos saslimšanas gadījumus, un tas, savukārt, nozīmē to, ka izmaksas un ieguvumi tiek novērtēti pārāk zemu. Šo iemeslu dēļ *RAC* ieteica, ka *STEL* vajadzētu būt ne vairāk kā divreiz augstākai par *OEL*.

Tāpēc attiecībā uz diizocianātiem šajā priekšlikumā tiek ierosināta *OEL*, kas vienāda ar 6 µg/m³, to papildinot ar saistītu *STEL*, kas vienāda ar 12 µg/m³, un piebildi par dermālo un elpceļu sensibilizāciju, kā arī piebildi par absorbciju caur ādu.

Tomēr šis priekšlikums ļauj līdz 2028. gada 31. decembrim izmantot pagaidu vērtību 10 µg/m³ ar saistīto *STEL* 20 µg/m³. Tas ir paredzēts, lai darba devēji varētu sagādāt tehniskos līdzekļus, kas vajadzīgi šādas vērtības mērīšanai, un lai atvēlētu tiem laiku riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, jo īpaši lejupējos sektoros. Lai novērstu turpmākus riskus, ko izraisa eksponētība diizocianātiem, minētie pasākumi būtu jāpapildina ar darba ņēmēju veselības uzraudzību, lai atklātu saslimšanas gadījumus jau to agrīnā stadijā, un turpmāku rīcību attiecībā atsevišķiem darba ņēmējiem. Šie pasākumi visi kopā nodrošina darba ņēmēju augstu aizsardzības līmeni.

Lai darba ņēmējus sekmīgi aizsargātu no arodslimību riska, ko rada eksponētība diizocianātiem un svinam, šajā priekšlikumā robežvērtības ir noteiktas tādā līmenī, kādu var sasniegt, ņemot vērā tehnisko un ekonomisko īstenojamību.

³⁶ Sk. 20. zemsivētras piezīmi.

³⁷ *NCO* grupa ietver izocianātu grupas slāpekļa, oglekļa un skābekļa atomu.

³⁸ Vairākas ekspertu komitejas ir secinājušas, ka atbilstošs ir kopējs novērtējums par visiem diizocianātiem, pamatojoties uz *NCO* koncentrāciju. Arī *RAC* iesaka šo pieeju, vienlaikus arī norādot, ka nav pietiekamu datu, lai novērtētu potences atšķirības atsevišķiem diizocianātiem.

³⁹ *RAC* atzinumā ir norādīts, ka ir liecības, ka koncentrētai ekspozīcijai ir nozīme attiecībā uz astmas attīstības risku. Tomēr koncentrētas ekspozīcijas mērīšana epidemioloģiskos pētījumos ar cilvēkiem praktiski nav iespējama mērījumu sarežģītības dēļ.

⁴⁰ *RPA* (2021); sk. 20. zemsivētras piezīmi.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šis priekšlikums ir saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru, it īpaši tā 10. principu par tiesībām uz veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi, un tā rīcības plānu. Pārskatot esošās robežvērtības svinam, kas nav atjauninātas kopš 1982. gada, un pirmo reizi ieviešot robežvērtības diizocianātiem, uz kuriem attiecas *CAD* piemērošanas joma, bet attiecībā uz kuriem patlaban nav robežvērtību ES līmenī, tiek veicināta darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzība augstā līmenī.

Šī iniciatīva arī balstās uz Komisijas saistībām, ko tā uzņēmusies ES stratēģiskajā satvarā par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam⁴¹, proti, vēl vairāk pazemināt *OEL* svinam un noteikt *OEL* diizocianātiem 2022. gadā.

Šis priekšlikums ir saskaņā ar Padomes 1989. gada 12. jūnija Direktīvu 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā⁴² (“*DA* pamatdirektīva”). Pamatdirektīva nodrošina minimālās drošības un veselības prasības visās arodividēs, ne tikai tajās, kurās notiek darbības ar ķīmikālijām. Turklāt tā neliedz citās direktīvās, šajā gadījumā — *CAD* un *CMRD*, noteikt stingrākus noteikumus vai specifiskākas normas, lai vēl vairāk uzlabotu darba ņēmēju aizsardzību.

- **Pamattiesības un līdztiesība, tai skaitā dzimumu līdztiesība**

Ietekme uz pamattiesībām uzskatāma par pozitīvu, jo īpaši attiecībā uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas⁴³ 2. pantu (tiesības uz dzīvību) un 31. pantu (godīgi un taisnīgi darba apstākļi).

Lai gan, kā norādīts iepriekš, svinam eksponētais darbaspēks pārsvarā ir vīrieši, arī darba ņēmējām-sievietēm var rasties papildu risks, jo svins var ietekmēt grūtnieces un embrija attīstību⁴⁴. Grūtniecības aizsardzības direktīvā⁴⁵ ir noteiktas prasības par aizsargpasākumu īstenošanu, tomēr tās nenodrošina pilnīgu aizsardzību pret ietekmi uz attīstību, jo tās ir piemērojamas no brīža, kad darba ņēmēja uzzinājusi, ka ir grūtniece, un ir informējusi savu darba devēju, — tas parasti notiek trešajā grūtniecības mēnesī.

Tāpēc nozarē, kurā darbs ir saistīts ar svinu, ir ļoti svarīgi veicināt reproduktīvā vecuma darba ņēmēju informētību un ieviest īpašus pasākumus, lai mazinātu jebkādos iespējamos riskus, atbilstoši darba devēju pienākumiem attiecībā uz riska pārvaldību. Lai darba devēji izpildītu savus pienākumus, tiem ir pienākums nodrošināt vielas aizstāšanu, ja tas ir tehniski iespējams, noslēgtu sistēmu izmantošanu vai eksponētības samazināšanu līdz tik zēmam līmenim, cik tas

⁴¹ Sk. 3. zemsvītras piezīmi.

⁴² Padomes Direktīva 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā. OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.

⁴³ OV C 326, 26.10.2012., 391.–407. lpp.

⁴⁴ Svins var tikt nodots caur placentu, kā rezultātā nabas saitē svina koncentrācija asinīs dzimšanas brīdī būs gandrīz tāda pati kā svina koncentrācija asinīs mātei (avots: *RPA*, 2021. gada ārējais pētījums, 2.2.4.7. iedaļa, sk. 19. zemsvītras piezīmi).

⁴⁵ Padomes Direktīva 92/85/EEK (1992. gada 19. oktobris) par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti. OV L 348, 28.11.1992., 1.–7. lpp.

ir tehniski iespējams. Turklāt, kā ieteikts *ACSH* atzinumā⁴⁶, svina līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nedrīkstētu pārsniegt atsaucē vērības, kas attiecīgajā dalībvalstī noteiktas parastiem iedzīvotājiem, kuriem nav arodekspozīcijas svinam. Kā paskaidrots iepriekš, ja valsts atsaucē līmeņi nav pieejami, svina līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nedrīkstētu pārsniegt BGV, kas ir 4,5 µg/100 ml⁴⁷.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

ES Pamattiesību harta

Iniciatīvas mērķi atbilst ES Pamattiesību hartas 2. pantam (tiesības uz dzīvību) un 31. pantam (tiesības uz godīgiem un taisnīgiem darba apstākļiem).

Saskanība ar REACH regulu

REACH regula⁴⁸, kas ir spēkā kopš 2007. gada, cita starpā nosaka divas atšķirīgas ES regulatīvās pieejas, proti, ierobežojumus un atļaujas. Mijiedarbības starp *REACH* un tiesību aktiem par darba ņēmēju aizsardzību uzlabošana ir jautājums, kas tiek aplūkots notiekošās *REACH* pārskatīšanas kontekstā⁴⁹.

Ierobežojumi dod iespēju ES noteikt nosacījumus vielu — maisījumos vai izstrādājumos — ražošanai, laišanai tirgū un/vai izmantošanai. Atļaujas ir paredzētas, lai nodrošinātu, ka riski, ko izraisa vielas, kuras rada ļoti lielas bažas (*SVHC*), tiek pienācīgi kontrolēti, vienlaikus veicinot šādu vielu pakāpenisku aizstāšanu ar piemērotām alternatīvām, kas ir ekonomiski un tehniski dzīvotspējīgas.

Vairāki svina pielietojumi ir ierobežoti saskaņā ar *REACH*. Ir aizliegts svina izmantot krāsās (ar dažiem izņēmumiem)⁵⁰, ⁵¹, juvelierizstrādājumos un izstrādājumos, kas paredzēti nonāksmai saskarē ar ādu, un izmantot svina un tā maisījumus produktos, kas paredzēti plašai sabiedrībai⁵².

Diizociānātiem piemēro ierobežojumus saskaņā ar *REACH*⁵³. Tos drīkst izmantot vai laist tirgū tikai kā atsevišķas vielas vai kā sastāvdaļu citās vielās vai maisījumos rūpnieciskai un profesionālai izmantošanai, ja darba devējs vai pašnodarbinātā persona nodrošina, ka rūpnieciskais(-ie) vai profesionālais(-ie) lietotājs(-i) pirms vielas(-u) vai maisījuma(-u) izmantošanas ir veiksmīgi apguvis(-uši) apmācību par diizociānātu drošu izmantošanu.

Plašāka informācija par *REACH* ierobežojumiem attiecībā uz abām šīm vielām ir pieejama šim priekšlikumam pievienotā ietekmes novērtējuma 8. pielikumā.

⁴⁶ Sk. 25. zemsvītras piezīmi.

⁴⁷ Sk. 23. zemsvītras piezīmi.

⁴⁸ Sk. *RAC* atzinumu, 23. zemsvītras piezīme.

⁴⁹ 2022. gada 5. aprīlī notika *REACH* kompetento iestāžu un *ACSH* un *WPC* interešu grupu pirmā kopīgā sanāksme, lai apspriestu patlaban notiekošās *REACH* pārskatīšanas aspektus, kas saistīti ar DA.

⁵⁰ <https://echa.europa.eu/documents/10162/22dd9386-7fac-4e8d-953a-ef3c71025ad4>

⁵¹ <https://echa.europa.eu/documents/10162/ffd7653b-98cc-4bcc-9085-616559280314>

⁵² <https://echa.europa.eu/documents/10162/61845f2b-f319-ab2e-24aa-6fc4f8fc150f>

⁵³ <https://echa.europa.eu/documents/10162/503ac424-3bcb-137b-9247-09e41eb6dd5a>

ACSH savā atzinumā⁵⁴ norādīja, ka *REACH* ierobežojuma (attiecībā uz darba ņēmēju apmācību) un *DA* noteikumu kombinācija, it īpaši robežvērtību ievērošana un veselības uzraudzība, ir visefektīvākā pieeja, lai novērstu koncentrētu ekspozīciju, kas ir galvenais veicinošais faktors saslimšanai ar astmu eksponētības diizociānātiem dēļ.

ES *DA* direktīvas (*CMRD* un *CAD*) un *REACH* regula kopumā ir būtiskas darba ņēmēju aizsardzībai pret riskiem, ko rada eksponētība svinam un diizociānātiem.

Saskanība ar Bateriju regulu

Komisija 2020. gada decembrī pieņēma priekšlikumu jaunai Bateriju regulai⁵⁵ ar mērķi nodrošināt, ka baterijas, ko laiž ES tirgū, ir ilgtspējīgas un drošas visā to aprites ciklā. Tā ir daļa no ES zaļā kursa, kura mērķis ir palielināt mūsdienīgu ar nefosilo degvielu darbināmu transportlīdzekļu izmantošanu, kas varētu nozīmēt svinu saturošu bateriju plašāku izmantošanu, arī to pārstrādes laikā. Robežvērtību atjaunināšana svinam nodrošina, ka darba ņēmējiem bateriju ražošanas un pārstrādes nozarē būs augsts veselības aizsardzības līmenis, neraugoties uz potenciāli lielāku ražošanas apjomu nākotnē.

Saskanība ar zinātnisko pētniecību

Svins un diizociānāti bija prioritārās ķīmikālijas, kas aplūkotas “Apvārsnis 2020” finansētajā ES cilvēku biomonitoringa programmā (*HBM4EU*)⁵⁶ — iniciatīvā, ko kopīgi īstenoja 30 valstis, Eiropas Vides aģentūra un Eiropas Komisija un kas norisinājās no 2017. līdz 2021. gadam. Tajā tika radītas zināšanas, kas sniedz ieskatu ķīmikāliju drošā pārvaldībā, lai tādējādi aizsargātu cilvēku veselību. Tika īstenots speciāls projekts par arodekspozīciju metāliem, kura rezultāti liecina, ka elektronisko atkritumu pārstrādes laikā notiek eksponētība vairākiem metāliem, tai skaitā svinam. Tika arī īstenots speciāls projekts saistībā ar diizociānātiem, kā rezultātā tika pārskatīti pašreizējie biomarkķieri, ko izmanto diizociānātu biomonitoringam, novērtēta pašreizējā diizociānātu koncentrācija darba ņēmēju organismā un apzināti pētniecības trūkumi⁵⁷.

Saskanība ar Eiropas Vēža uzveikšanas plānu

Eiropas Vēža uzveikšanas plāna mērķis ir pievērsties visam slimības pārvaldības procesam⁵⁸. Plāns ir strukturēts, ņemot vērā četras galvenās darbības jomas, kurās ES var pievienot vislielāko vērtību: i) profilakse, ii) agrīna konstatēšana, iii) diagnostika un ārstēšana, un iv) vēža slimnieku un vēzi pārcietušo cilvēku dzīves kvalitāte. Kaut arī reti, tomēr eksponētība svinam var izraisīt vēzi, un robežvērtību samazināšana veicinās šāda vēža novēršanu.

⁵⁴ Sk. 25. zemsivītras piezīmi.

⁵⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0798>

⁵⁶ <https://www.hbm4eu.eu/about-us/>

⁵⁷ Vairāk informācijas sk. Scholten, B., Kenny, L., Duca, R., Pronk, A., Santonen, T., Galea, K. S., Loh, M., Huuonen, K., Sleenwenhoek, A., Creta, M., Godderis, L. un Jones, K. 2020. Biomonitoring for occupational exposure to diisocyanates: A systematic review. *Annals of Work Exposures and Health* 64(6): 569–585. <https://academic.oup.com/annweh/article/64/6/569/5822987?login=true>.

⁵⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Eiropas Vēža uzveikšanas plāns”, COM(2021) 44 final.

Attiecībā uz diizocianātiem nelabvēlīga ietekme uz veselību neietver vēzi, un Eiropas Vēža uzveikšanas plāns nav šajā ziņā nav aktuāls.

Saskanība ar iniciatīvu “Eiropas Renovācijas vilnis”

Ēkas rada 36 % siltumnīcefekta gāzu emisiju, kas izriet no enerģijas patēriņa. Ņemot vērā to, ka vairāk nekā 85 % pašreizējo ēku joprojām pastāvēs 2050. gadā, būs jāveic ēku energoefektivitātes renovācija, lai sasniegtu Eiropas zaļā kursa mērķus. Šajā kontekstā Renovācijas viļņa stratēģijas⁵⁹ mērķis ir līdz 2030. gadam divkārsot energorenovācijas gada rādītāju. Specializēti renovācijas darbi, kas veicami, lai samazinātu enerģijas patēriņu, var palielināt īpašumu ilgtermiņa vērtību un radīt darbvietas un investīcijas, kas bieži vien sakņojas vietējās piegādes ķēdēs. Tomēr darba ņēmēji var būt eksponēti svinam (cita starpā) svīnu saturošu krāsu, ūdensvadu un jumta materiālu noņemšanas laikā, un diizocianātiem, jo palielinās izolācijas putu izmantošana un tiek izmantoti labāki virsmu pārklājumi, lai uzlabotu būvētās vides siltumizolāciju. Tādējādi šis priekšlikums veicina tādu renovācijas darbu veikšanu, kuri ir gan labvēlīgi videi, gan nodrošina darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzību.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 153. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka Eiropas Parlaments un Padome var “[LESD 153. panta] 1. punkta a) līdz i) apakšpunktā minētajās jomās ar direktīvām noteikt minimālās prasības, kas pakāpeniski jāievieš, ievērojot nosacījumus un tehniskos noteikumus katrā dalībvalstī. Ar šādām direktīvām vairās uzlikt tādus administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucētu veidoties un attīstīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem”. LESD 153. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka ES ir jāatbalsta un jāpapildina dalībvalstu darbība šādā jomā: “uzlabojumi, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darba ņēmēju veselību un drošību”.

Gan *CMRD*, gan *CAD* tika pieņemtas, pamatojoties uz LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu, lai uzlabotu darba ņēmēju veselību un drošību. Šā priekšlikuma mērķis ir nostiprināt darba ņēmēju veselības aizsardzības līmeni atbilstoši LESD 153. panta 1. punkta a) apakšpunktam, pārskatot *OEL* un *BLV* svinam, kas jānosaka *CMRD*, un ieviešot *OEL* un *STEL* diizocianātiem *CAD*, kā arī papildus veicot dažus tehniskus pielāgojumus. Tāpēc LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir atbilstošais juridiskais pamats Komisijas priekšlikumam grozīt gan *CMRD*, gan *CAD*.

Ievērojot LESD 153. panta 2. punktu, konkrēti darba vides uzlabošana darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzības nolūkos ir sociālās politikas aspekts, kas ietilpst gan ES, gan dalībvalstu kompetences jomā.

⁵⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Renovācijas vilnis — par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi”, COM(2020) 662 final.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Zinātniskās atziņas par svinu un diizocianātiem ir attīstījušās kopš *CAD* pieņemšanas 1998. gadā (un iepriekšējās 1982. gada direktīvas pieņemšanas konkrēti attiecībā uz svinu). Līdz ar *CMD* darbības jomas maiņu, kas izriet no *CMRD* pieņemšanas, uz svinu, kas ir reproduktīvajai sistēmai toksiska viela, attiecas *CMRD*. Turklāt, tā kā šī problēma ir plaši izplatīta visā ES, pamatota ir ES darbības pievienotā vērtība. Lai gan konkurenci vienotajā tirgū būtiski neietekmē *OEL* un *BLV* pārskatīšana svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem un *OEL* un *STEL* ieviešana diizocianātiem, minimālo prasību lielāka saskaņošana uzlabotu vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmējiem vienotajā tirgū.

Sagatavošanās darba laikā savāktie dati liecina, ka starp dalībvalstīm pastāv atšķirības attiecībā uz robežvērtību noteikšanu svinam un diizocianātiem. Atzīstot zinātnisko atziņu attīstību, dažas dalībvalstis jau dažādā mērā ir samazinājušas robežvērtības svinam un/vai ieviesušas robežvērtības diizocianātiem.

Attiecībā uz svinu dalībvalstu *BLV* ir diapazonā no 20 µg/100 ml asiņu līdz 70 µg/100 ml asiņu (pašreizējais *BLV* saskaņā ar *CMRD*). Piecpadsmit dalībvalstīs *BLV* ir zemāka par pašreizējo ES *BLV*⁶⁰. Dažās dalībvalstīs ir zemāka robežvērtība sievietēm, un tā ir atkarīga no vecuma vai apzīmēta kā robežvērtība “reproduktīvā vecuma sievietēm”, un parasti tā ir 20–40 µg/100 ml asiņu. *OEL* ir diapazonā no 0,050 g/m³ līdz 0,150 g/m³ (pašreizējā *OEL* saskaņā ar *CMRD*).

Attiecībā uz diizocianātiem ES robežvērtības nav. Tomēr trīs dalībvalstīs ir vispārēja *OEL*⁶¹, un vairākās dalībvalstīs ir *OEL* un *STEL* dažiem, bet ne visiem, dažādiem diizocianātiem. Ja *OEL* ir noteikta, tā ir diapazonā no 3 µg NCO/m³ līdz 500 µg NCO/m³, un medianālā vērtība ir 17,4 µg NCO/m³. *STEL* diapazons ir 10–82 µg NCO/m³.

Ņemot vērā iepriekš aprakstīto situāciju, ir skaidrs, ka darba ņēmēji ES tiek aizsargāti no svina un diizocianātiem atšķirīgā līmenī.

Būtiskas atšķirības starp valsts robežvērtībām kropļo konkurenci vienotajā tirgū. Izmaksas, kas saistītas ar zemāku valsts robežvērtību ievērošanu, parasti ir augstākas, un tas rada konkurences priekšrocības uzņēmumiem, kas darbojas tirgos, kuros valsts robežvērtības nav noteiktas vai tās ir mazāk stingras. Attiecībā uz svinu uzņēmumiem Bulgārijā, Čehijā, Dānijā, Latvijā un Polijā ir jāievēro *OEL*, kas ir trīs reizes zemāka nekā maksimālā *OEL*, kas patlaban noteikta ES līmenī (0,050 g/m³ salīdzinājumā ar 0,150 g/m³), un tas varētu negatīvi ietekmēt to konkurētspēju un radīt atšķirības vienotajā tirgū. Potenciālā ietekme uz konkurenci ir pat vēl lielāka diizocianātu gadījumā, attiecībā uz kuriem patlaban nav ES vērtību. Ja ir noteiktas valsts robežvērtības, *OEL* ir diapazonā no 3 µg NCO/m³ līdz 500 µg NCO/m³. Tāpēc robežvērtību atjaunināšana svinam un pirmo reizi robežvērtību ieviešana diizocianātiem veicinās lielāku saskaņotību vienotajā tirgū un radīs vienlīdzīgākus konkurences apstākļus uzņēmumiem.

⁶⁰ BG, HR, CZ, DK, FI, FR, DE, HU, IT, LV, NL, PL, SK, SI, SE.

⁶¹ HR, IE, LT.

Lai gan atsevišķas dalībvalstis tik un tā varētu ieviest zemākas vērtības, vienlīdzīgi konkurences apstākļi uzņēmumiem uzlabosies. Uzņēmumi, kas vēlas darboties dažādās ES dalībvalstīs, var arī gūt labumu no piemērojamo robežvērtību racionalizēšanas, iespējams, radot ietaupījumus, jo var pieņemt vairākām iestādēm kopējus risinājumus atšķirībā no konkrētām vietām specifisku risinājumu izstrādes, lai izpildītu dažādas *OEL* un *BLV* prasības.

Riski darba ņēmēju veselībai un drošībai, kurus rada eksponētība svinam, kas ir bīstama darba vidē sastopama reproduktīvajai sistēmai toksiska viela, un diizocianātiem, kas ir elpceļu sensibilizatori, kopumā ir līdzīgi visā ES, un abas šīs vielas tiek plaši izmantotas dažādās nozarēs un valstīs. Šā iemesla dēļ ES ir skaidra loma dalībvalstu atbalstīšanā šādu risku risināšanā.

Attiecībā uz svinu šim priekšlikumam pievienotajā ārējā pētījumā⁶² ir noteiktas 18 dalībvalstis, kas ražo attīrītu svinu, un mazāks skaits dalībvalstu, kurās notiek svina ieguve. Svina ražošanas apjoms ES pārsniedz 10 miljonus tonnu gadā, ko izmanto plašam procesu klāstam, tai skaitā svina bateriju, plāksņu un pulvera ražošanai, kā arī tekstilizstrādājumos.

Diizocianātus ražo septiņās dalībvalstīs un izmanto visā ES 21 nozīmīgā lejupējā sektorā.

Lai nodrošinātu, ka pasākumi darba ņēmēju aizsardzībai no eksponētības svinam un diizocianātiem ir pēc iespējas iedarbīgāki, direktīvas ir jāpielāgo jaunākajām zinātniskajām atziņām, kas izklāstītas *RAC* atzinumos⁶³. Ņemot vērā pieejamās zinātniskās liecības, ir jāpārskata *OEL* un *BLV* svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem un jāievieš *OEL* un *STEL* diizocianātiem. Uz darba ņēmēju veselības aizsardzību pret eksponētību šīm vielām jau attiecas Savienības tiesību akti, it īpaši *CAD* un *CMRD*, ko var grozīt tikai ES līmenī. Šis priekšlikums ir balstīts uz ilgām un intensīvām apspriedēm ar visām ieinteresētajām personām (darba ņēmēju apvienību, darba devēju apvienību un valdību pārstāvjiem). Tas palīdz nodrošināt, ka tiek pienācīgi ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi.

CAD un *CMRD* atjaunināšana, lai ņemtu vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus, ir iedarbīgs veids, kā nodrošināt, ka preventīvos pasākumus attiecīgi atjaunina visās dalībvalstīs. Tas palīdzēs sasniegt vienotu tādu minimālo prasību līmeni, kuras paredzētas, lai garantētu labāku veselības un drošības standartu. Tas, savukārt, mazinās darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzības līmeņa atšķirības dalībvalstīs un visā ES vienotajā tirgū.

Turklāt robežvērtību pārskatīšana vai ieviešana ir ļoti sarežģīta, un tai ir vajadzīgs augsts zinātniskās kompetences līmenis. Robežvērtību pieņemšana ES līmenī sniedz ievērojamu priekšrocību, jo dalībvalstīm nav jāveic sava zinātniskā analīze, tādējādi, iespējams, ļaujot būtiski ietaupīt administratīvās izmaksas. Šos resursus, savukārt, varētu atvēlēt tam, lai vēl vairāk uzlabotu DA politiku katrā dalībvalstī.

No tā izriet, ka gan svina, gan diizocianātu gadījumā šā priekšlikuma mērķu sasniegšanai ir nepieciešama ES līmeņa rīcība, jo šos mērķus nevar pietiekami sasniegt dalībvalstis ne centrālajā, ne reģionālajā vai vietējā līmenī ierosinātās darbības apjoma un ietekmes dēļ. Tas

⁶² *RPA* (2021); sk. 21. zemsivētras piezīmi.

⁶³ Sk. 23. zemsivētras piezīmi.

ir saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. panta 3. punktu. *CMRD* un *CAD* var grozīt tikai ES līmenī un pēc divposmu apspriešanās ar sociālajiem partneriem (darba devējiem un darba ņēmējiem) saskaņā ar LESD 154. pantu.

- **Proporcionalitāte**

Šajā priekšlikumā ir ievērots proporcionalitātes princips, jo tas neparedz mainīt direktīvu mērķus un vispārējās prasības. Rīcība tikai paredz ierosināt jaunas un pārskatītas robežvērtības, pilnībā ņemot vērā jaunāko zinātnisko informāciju un sociālekonomiskās īstenojamības faktorus. Tie ir plaši apspriesti ar visām ieinteresētajām personām (darba ņēmēju organizāciju, darba devēju organizāciju un valdību pārstāvjiem). Šīs iniciatīvas mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu pieeju, t. i., pieeju, kas nerada uzņēmumiem smagas ekonomiskas grūtības un vienlaikus nodrošina atbilstošu aizsardzību darba ņēmējiem ES līmenī. Tā kā attiecībā uz diizocianātiem priekšlikums paredz pirmo reizi noteikt robežvērtības, tas ietver pasākumus sloga mazināšanai un noteikumu izpildes atbalstīšanai (piemēram, pārejas periodu), kuri arī ir apspriesti ar attiecīgajām ieinteresētajām personām. Šie pārejas pasākumi veicina ierosinātās iniciatīvas samērīgumu, nodrošinot piemērotāku termiņu, lai uzņēmumi varētu pielāgoties. Attiecībā uz svinu priekšlikums ir daļa no pakāpeniskas pieejas⁶⁴ darba ņēmēju labākai aizsardzībai, paredzot aizsargājošākas robežvērtības nekā esošās vērtības.

Turklāt šo jauno vai pārskatīto robežvērtību noteikšana abām vielām radītu ierobežotas izmaksas uzņēmumiem, it īpaši salīdzinājumā ar to apgrozījumu. Šī iniciatīva tiek uzskatīta par līdzsvarotu un pamatotu, ņemot vērā uzkrātos un ilgtermiņa ieguvumus, kas izpaužas kā samazināti riski veselībai, kurus rada darba ņēmēju eksponētība svinam un diizocianātiem, un arodsaslimšanu novēršana. Saskaņā ar LESD 153. panta 4. punktu šis priekšlikums nosaka minimālās prasības un neliedz dalībvalstīm uzturēt spēkā vai ieviest stingrākus ar Līgumiem samērīgus aizsargpasākumus, piemēram, zemākas robežvērtības vai citus noteikumus, kas nodrošina lielāku aizsardzību darba ņēmējiem. Tas sniedz dalībvalstīm noteiktu elastīguma pakāpi.

No tā izriet, ka šis priekšlikums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā mērķu sasniegšanai saskaņā ar proporcionalitātes principu, kā izklāstīts LES 5. panta 4. punktā. Sīkāka informācija par proporcionalitātes principa ievērošanu ir sniegta šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā (8.4. punkts).

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka minimālās prasības darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzības jomā var pieņemt “ar direktīvām”.

⁶⁴ Robežvērtību noteikšanas un/vai pārskatīšanas process ietver Komisijas veiktu prioritāro vielu noteikšanu zinātniskai izvērtēšanai, iesaistot ieinteresētās personas dalībvalstu un sociālo partneru līmenī, zinātnisku izvērtējumu, ko veic Eiropas Ķīmikāliju aģentūras Riska novērtēšanas komiteja, sabiedrisku apspriešanu, trīspusējas apspriedes ar darba devēju, darba ņēmēju un valdību pārstāvjiem Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevējā komitejā, kā arī ietekmes novērtējumu, kura pamatā ir ārējs pētījums.

3. **EX POST** IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Ex post** izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes

Jaunākajā padziļinātajā *CAD* un *CMD* izvērtējumā (ES DA direktīvu 2017. gada *ex post* izvērtējums)⁶⁵ tika secināts, ka saskaņā ar pieejamām liecībām minētās direktīvas joprojām ir ļoti būtiskas un iedarbīgas. Tajā tika uzsvērts, ka robežvērtības ir svarīgs instruments ķīmikāliju riska pārvaldībai darbavietā un ka ir jāpieņem arodekspozīcijas robežvērtības lielākam skaitam vielu, kas rada lielas bažas. Konkrētāk, izvērtējumā ir noteikta vajadzība apsvērt vispiemērotāko pieeju to risku pārvaldībai, kuri var rasties no eksponētības ķīmiskām un reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām, un to, vai un kā riska pārvaldībai darbavietā efektīvāk varētu izmantot biomonitoringu. Tajā ir arī noteikts, ka sensibilizatori būtu jāuzskata par augstu prioritāti, kam ir lietderīgi pievērst lielāku uzmanību, lai nodrošinātu, ka riska pārvaldības prasības ir piemērotas.

Šī iniciatīva ir arī saskaņā ar apkopojošo Komisijas dienestu darba dokumentu, kurš pievienots ES stratēģiskajam satvaram par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam (SWD(2021) 148 final)⁶⁶ un kurā noteikta vajadzība pievērst lielāku uzmanību arodslimību novēršanai. Konkrēti attiecībā uz svinu tajā ir noteikts, ka robežvērtības būtu jāpārskata, ņemot vērā jaunus zinātniskos datus.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Divposmu apspriešanās ar Eiropas sociālajiem partneriem saskaņā ar LESD 154. pantu

Komisija 2020. un 2021. gadā veica divposmu apspriešanos ar sociālajiem partneriem ES līmenī saskaņā ar LESD 154. panta 2. punktu. Komisija apspriedās ar sociālajiem partneriem par pieeju saistošo arodekspozīcijas robežvērtību pārskatīšanai svinam un tā savienojumiem un arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanai diizocianātiem saskaņā ar *CAD*.

Darba ņēmēju organizācijas

Eiropas Arodbiedrību konfederācija (*ETUC*) atbildēja uz pirmā posma apspriešanos, atzīstot esošo tiesību aktu nozīmi. *ETUC* principā atbalstīja pašreizējo robežvērtību samazināšanu svinam, taču puda uzskatu, ka *BLV*, kas ierosināta *RAC* pieņemtajā zinātniskajā atzinumā, nepietiekami aizsargās reproduktīvā vecuma sievietes darbavietā un arī negarantēs vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem darbavietā⁶⁷. Tā ieteica ieviest zemāku *BLV*. Papildus minētā konfederācija šajā kontekstā izteica dažas vispārīgas piezīmes par vajadzību uzlabot darba ņēmēju aizsardzību pret eksponētību reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām un par Grūtniecības aizsardzības direktīvu 92/85/EEK⁶⁸.

⁶⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0010&from=en>

⁶⁶ Sk. 3. zemsvītras piezīmi.

⁶⁷ *RAC* iesaka *CAD* noteikt, ka reproduktīvā vecuma sieviešu eksponētība svinam darbavietā būtu jānovērš vai jāsamazina, jo *BLV* svinam neaizsargā reproduktīvā vecuma sieviešu pēcnācējus. *ETUC* ieskatā tas ir diskriminējoši, jo var rasties situācija, ka sievietes var netikt pieņemtas darbā darbavietās, kurās viņas var būt eksponētas svinam un tā savienojumiem.

⁶⁸ Sk. 45. zemsvītras piezīmi.

ETUC piekrita, ka ir vajadzīga saistoša ES *OEL* diizocianātiem, lai nodrošinātu minimālās prasības diizocianātiem eksponēto darba ņēmēju aizsardzībai visā ES. Vienlaikus tā pauda uzskatu, ka šī ir pirmā reize, kad tiktu noteikta saistoša ES *OEL* sensibilizatoriem ar galveno mērķi novērst arodastmu, un tāpēc ieteica šo jautājumu apspriest un saskaņot *ACSH*, kurā ir pārstāvēti darba ņēmēji, darba devēji un valdības.

Darba ņēmēju organizācijas uzskata, ka šajos jautājumos ir vajadzīga saistoša ES likumdošanas rīcība, tāpēc tās neredz vajadzību sākt apspriežu procedūru saskaņā ar LESD 155. pantu. Tomēr *ETUC* norāda, ka vēlētos apspriest sākotnējos jautājumus ar darba devējiem un dzirdēt līdzīgas nostājas par konkrētiem jautājumiem, piemēram, par vislabāko juridisko instrumentu darba ņēmēju aizsardzībai pret risku, ka viņi varētu būt eksponēti vielām, kuras ir toksiskas un ietekmē reproduktīvo veselību, vai vajadzību pēc jaunas metodikas, lai ES līmenī ierobežotu to vielu apjomu, kurām nepiemēro robežvērtības.

Darba devēju organizācijas

Uz pirmā posma apspriešanos atbildēja trīs darba devēju organizācijas — *Business Europe*, *SME United* (Eiropas amatnieku un MVU apvienība) un Eiropas Būvniecības nozares federācija (*FIEC*).

Darba devēju organizācijas atbalstīja mērķi sekmīgi aizsargāt darba ņēmējus no eksponētības bīstamām ķīmikālijām, attiecīgā gadījumā arī nosakot ES līmeņa *OEL*. Tās uzskata, ka tas ir darba ņēmēju un uzņēmumu interesēs un veicina vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Tomēr tās arī pauda noteiktas bažas par izmantoto pieeju šādu vērtību noteikšanā.

Attiecībā uz jautājumiem, kas identificēti apspriežu dokumentā, darba devēju organizācijas atbalstīja Komisijas vispārējo pieeju pastāvīgi uzlabot darba ņēmēju aizsardzību no eksponētības kancerogēniem un riskiem, ko rada ķīmikālijas darbavietā, ievērojot konkrētus nosacījumus. Darba devēju organizāciju ieskatā robežvērtību noteikšanas procesā būtu jābalstās uz pamatotiem zinātniskiem pierādījumiem, tehnisko un ekonomisko īstenojamību, sociāli ekonomiskās ietekmes novērtējumu un *ACSH* atzinumu, kā Komisija to patlaban dara.

Tās arī uzsvēra, ka zemāka robežvērtība ne vienmēr nozīmē darba ņēmēju labāku aizsardzību, jo tā ir atkarīga no spējas šādu robežvērtību izmērīt un darba devēju spējas to īstenot.

Business Europe un *SME United* uzsvēra vajadzību novērtēt ietekmi uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), it īpaši mikrouzņēmumiem, rīcības samērīguma un īstenojamības ziņā, kā arī ņemt vērā nozaru atšķirības.

Attiecībā uz jautājumu par saistošo instrumentu, kas izmantojams šo jautājumu risināšanai, *SME United* norādīja, ka bez padziļinātas analīzes par jauno vērtību ietekmi uz amatnieku, MVU un darba devēju pienākumiem tā nevar novērtēt, vai šāds instruments būtu piemērots.

Attiecībā uz svinu un tā savienojumiem *Business Europe* pieminēja brīvprātīgās vienošanās, ko ieviesusi nozare, lai pastāvīgi pazeminātu ekspozīcijas robežvērtības, ciktāl to atļauj tehnoloģija. Tā uzsvēra, ka DA tiesību akti ES un valstu līmenī jau nodrošina darba ņēmēju

labu aizsardzības līmeni, un uzsvēra, cik liela nozīme ir esošajām saistošajām *OEL*, kas noteiktas saskaņā ar *CAD*, apvienojumā ar citiem aizsargpasākumiem papildus robežvērtībai.

SME United uzsvēra, ka būtu jāiesniedz konkrēts priekšlikums par jauno plānoto *OEL*, lai varētu labāk novērtēt ietekmi uz uzņēmumiem.

Attiecībā uz diizocianātiem *SME United* uzskata, ka trūkst detalizētas analīzes par diizocianātu radītajiem riskiem, kas pamatotu robežvērtības noteikšanu. Tomēr, lai gan principā šī organizācija neiebilda pret samērīgas un pamatotas *OEL* noteikšanu diizocianātiem darbavietās iekšējās, attiecībā uz āra darbavietām tā uzskatīja, ka apmācības prasības, kas vērstas uz iespējamajiem riskiem un apdraudējumiem, ir pietiekamas.

Business Europe piekrita, ka pastāv riski darba ņēmējiem, taču uzsvēra, ka jaunas saistošas *OEL* ieviešana radītu papildu pienākumus darba devējiem — ievērot ne tikai robežvērtību, bet arī citus aizsargpasākumus, kas noteikti *CAD*.

Tā arī uzsvēra, cik liela nozīme ir darba ņēmēju aizsardzībai, ko jau nodrošina *REACH* ar ierobežojumu, kas paredz apmācīt darba ņēmējus, kuri izmanto diizocianātus⁶⁹, kā arī pienākumiem attiecībā uz darba ņēmēju apmācību. Tā arī atzīmēja, ka *RAC* saistībā ar ierobežojumu pieminēja, ka darba ņēmēju apmācība ir visiedarbīgākais veids, kā samazināt ekspozīciju un ietekmi uz tiem.

Business Europe norādīja, ka ES ir jāsniedz plašāka informācija un analīze par to, cik lietderīga būtu saistoša *OEL* papildus esošajam ierobežojumam saskaņā ar *REACH*.

Darba devēju organizācijas uzskatīja, ka esošajās sagatavošanas procedūrās jau tiek iesaistīti sociālie partneri, tai skaitā notiek apspriedes ar *ACSH*. Tāpēc tās nevēlas sākt apspriežu procedūru saskaņā ar LESD 155. pantu.

Sociālo partneru otrā posma apspriešanās rezultāti

Komisija sāka otrā posma apspriešanos ar sociālajiem partneriem, kura noslēdzās 2021. gada 30. septembrī. Otrā posma apspriešanās galvenokārt attiecās uz paredzēto priekšlikuma saturu, kā prasīts saskaņā ar Līgumu.

No darba ņēmēju organizācijām tikai *ETUC* atbildēja uz otrā posma apspriešanos. Tā atzina, ka ir svarīgi turpināt uzlabot darba ņēmēju aizsardzību no eksponētības svinam un diizocianātiem, un atbalstīja saistošu rīcību, pārskatot direktīvas. Tā kā šī organizācija jau bija atbildējusi uz pirmā posma apspriešanos, tā atkārtoti apstiprināja savus apgalvojumus.

Tā neredz vajadzību sākt sarunas saskaņā ar LESD 155. pantu.

No darba devēju organizācijām tikai *Business Europe* un *Shipyards' & Maritime Equipment Association of Europe (SEA Europe)* atbildēja uz otrā posma apspriešanos.

⁶⁹ Sk. 24. zemsvītras piezīmi.

Tā kā *Business Europe* jau bija atbildējusi uz pirmā posma apriešanos, tā atkārtoti apstiprināja savus apgalvojumus.

Business Europe uzskatīja, ka esošajās sagatavošanas procedūrās jau tiek iesaistīti sociālie partneri un ka *ACSH* kopā ar valdībām ir gatava dialogam ar tām par nākamajiem procesa posmiem. Tāpēc tā nevēlējās sākt apspriežu procedūru saskaņā ar LESD 155. pantu.

SEA Europe norādīja, ka tās nozarē diizocianāti tiek izmantoti reti un ka gadījumā, ja tos vairs nedrīkstētu izmantot, tā atrastu alternatīvu vielu kā aizstājēju.

Apspriešanās ar Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju (ACSH)

ACSH sastāvā ir valstu valdību un darba ņēmēju un darba devēju organizāciju pārstāvji. Apspriešanās ar to par šo priekšlikumu notika ar tās speciālās Ķīmikāliju darba grupas starpniecību saskaņā ar *ACSH* pilnvarojumu. Šajā pilnvarojumā Komisija lūdz Ķīmikāliju darba grupu aktīvi piedalīties prioritāšu ieteikšanā jauniem vai pārskatītiem zinātniskiem izvērtējumiem. Ķīmikāliju darba grupas atzinumā tiek ņemts vērā *RAC* zinātniskais ieguldījums un sociālekonomiskie un īstenojamības faktori.

ACSH 2021. gada 24. novembrī pieņēma atzinumu par svinu⁷⁰ saistošas ES *OEL* noteikšanai un saistošas *BLV* noteikšanai saskaņā ar *CAD* (tagad saskaņā ar *CMRD*) un atzinumu par diizocianātiem⁷¹ saistošas *OEL* un *STEL* noteikšanai saskaņā ar *CAD*.

Attiecībā uz svinu visas trīs *ACSH* interešu grupas (darba devēji, darba ņēmēji un valdības) panāca vienprātību par vajadzību leņķupēji pārskatīt gan esošo *BLV*, gan *OEL*, “lai labāk aizsargātu darba ņēmēju veselību, ņemot vērā norises zinātnes un tehnikas jomā kopš pašreizējo robežvērtību pieņemšanas”. Vienprātība par iesakāmo robežvērtību netika panākta. Minēto interešu grupu ieskatā gan orālā, gan inhalatīvā eksponētība ir būtiski ceļi svina uzņemšanai cilvēka organismā un svina koncentrācija asinīs ir vislabākais rādītājs arodekspozīcijas novērtēšanai. Iemesls tam ir fakts, ka iekšējam svinam līmenim ir izšķiroša nozīme hroniskas toksicitātes noteikšanā. Tāpēc ir svarīgi izmantot *BLV* kā galveno instrumentu darba ņēmēju aizsardzībai no svina toksicitātes. *OEL* un *BLV* ir savstarpēji papildinošas, un tās abas būtu jāievēro.

Galvenās viedokļu atšķirības bija saistītas ar i) to, kā vislabāk apieties ar darba ņēmējiem, kuriem ir augstāka svina koncentrācija asinīs iepriekšējas eksponētības dēļ, jo svins uzkrājas kaulos ilgu laiku, ii) eksponētības līmeni reprodutīvā vecuma sievietēm un iii) attiecībā uz *OEL* — neskaidrībām modeļos, ko izmanto šo vērtību atvasināšanai, un tehnisko realizējamību apvienojumā ar izmaksu un ieguvumu apsvērumiem šo līmeņu sasniegšanai⁷².

Iepriekš aprakstītie atšķirīgie viedokļi izceļ to, cik liela ir veselības uzraudzības (kas jau ir prasība saskaņā ar *CMRD*) nozīme to atsevišķo darba ņēmēju sekmīgai pārvaldībai, kuriem var būt bijusi iepriekšēja eksponētība, vai tās nozīme konkrēti reprodutīvā vecuma darba

⁷⁰ Sk. 25. zemspītras piezīmi.

⁷¹ Sk. 25. zemspītras piezīmi.

⁷² Detalizētu pārskatu par atšķirīgajiem viedokļiem sk. *ACSH* atzinumā (sk. 25. zemspītras piezīmi) un šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā.

ņēmēju–sieviešu gadījumā. Vispārējās prasības attiecībā uz veselības uzraudzību (kuras attiecas uz visām vielām, kas ietilpst direktīvas tvērumā) papildina specifiskas prasības, kuras piemērojamas, kad darba ņēmēji ir eksponēti noteiktam svina līmenim, kas prasa rūpīgāku medicīnisko uzraudzību (ja ekspozīcija pārsniedz $0,075 \text{ mg/m}^3$ gaisā (50 % no pašreizējās *OEL*) vai $40 \text{ } \mu\text{g}/100 \text{ ml}$ asiņu (aptuveni 60 % no pašreizējās *BLV*)).

Attiecībā uz svina veselības/medicīniskā uzraudzība ir svarīga, jo svins uzkrājas un saglabājas kaulos desmitiem gadu ilgi (puseliminācijas laiks kaulos ⁷³ ir 6–37 gadi) un pakāpeniski iesūcas asinsritē.

Attiecībā uz diizocianātiem visas trīs *ACSH* interešu grupas vienojās par *OEL* un *STEL* skaitliskajām vērtībām, kas būtu jāierosina, un ieteica, ka ir vajadzīga pakāpeniskas ieviešanas pieeja, ņemot vērā tehnisko mērījumu realizējamību un laiku riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, it īpaši lejupējos sektoros. Darba devēju interešu grupa uzsvēra vajadzību risināt šīs ķīmikālijas izraisītās arodastmas problēmu, novēršot koncentrētu ekspozīciju. Tā atzina vajadzību ievērot pragmatisku pieeju *STEL* noteikšanai, kas ievērojami samazinās koncentrētu ekspozīciju, tādējādi būtiski uzlabojot darba ņēmēju veselību.

Par atbilstošu tiek minēta arī īpaša veselības uzraudzība atbilstoši *CAD* 6. panta 3. punktam un 10. pantam kā līdzeklis elpceļu sensibilizācijas agrīno pazīmju un simptomu konstatēšanai. Šiem pasākumiem vajadzētu būt saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi, kā arī būtu jāatbilst arodmedicīnas principiem un praksei.

Tādējādi pastāv vienprātība par vajadzību pieņemt saistošu *OEL* saskaņā ar *CAD*, kas nosakāma $6 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$ apmērā, to papildinot ar saistītu *STEL*, kas vienāda ar $12 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$, un ar piebildi par dermālo un elpceļu sensibilizāciju, kā arī piebildi par iedarbību caur ādu. Tika ieteikta arī pagaidu vērtība $10 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$ un saistīta *STEL* $20 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$, kurām vajadzētu būt piemērojamām līdz 2028. gada 31. decembrim.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Pārskatot saistošās robežvērtības (*OEL* un *BLV*) svinam saskaņā ar *CMRD* un pirmo reizi nosakot saistošu *OEL* un *STEL* diizocianātiem, Komisija ievēroja iedibinātu procedūru, kurā tiek prasīts zinātniskais padoms un notiek apspriešanās ar *ACSH*. Jebkura DA darbība ir jābalsta uz pārbaudīta zinātniskā pamata, it īpaši attiecībā uz bīstamām vielām. Šajā saistībā Komisija lūdza padomu no Eiropas Ķīmikāliju aģentūras Riska novērtēšanas komitejas (*RAC*).

RAC apkopo ļoti kvalitatīvas, salīdzināmas analītiskās zināšanas un nodrošina, ka Komisijas priekšlikumi, lēmumi un politika darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības jomā balstās uz pamatotiem zinātniskiem pierādījumiem. *RAC* locekļi ir augsti kvalificēti, attiecīgajā jomā specializējušies neatkarīgie eksperti, kas izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Viņi sniedz Komisijai atzinumus, ko izmanto ES darba ņēmēju aizsardzības politikas izstrādei.

⁷³ Laiks, kas vajadzīgs, lai tā koncentrācija samazinātos uz pusi.

RAC zinātniskie atzinumi⁷⁴, kas nepieciešami saistošo robežvērtību (*OEL* un *BLV*) pārskatīšanai svinam un pirmo reizi saistošu *OEL* un *STEL* noteikšanai diizocianātiem, tika pieņemti 2020. gada 11. jūnijā. Savā atzinumā par svinu *RAC* iesaka noteikt *BLV* 15 µg svina/100 ml asiņu, un *OEL* 0,004 mg svina/m³ (ieelpojamā frakcija).

Attiecībā uz diizocianātiem *RAC* atzinumā ir noteikts, ka robežvērtību bronhu hipersensitivitātei vai astmas izraisīšanai nevar novērot. Tomēr, pamatojoties uz palielinātu risku darba dzīves periodā, no saistības starp ekspozīciju un risku (*ERR*) attiecībā uz hipersensitivitāti vai diizocianātu izraisītu astmu var iegūt *OEL*, kuru izsaka kā noteiktas ķīmikālijas vidējo svaru 8 stundu laikposmā (*TWA* ekspozīciju), balstoties uz “*NCO* grupu”⁷⁵.

ERR atspoguļo virkni ekspozīcijas līmeņu un atbilstošo risku, ka var attīstīties arodastma eksponētības diizocianātiem dēļ.

Ir vajadzīga 15 minūšu *STEL* vērtība, jo koncentrētas ekspozīcijas ir nozīmīgas un izraisa astmas attīstīšanos. Tomēr koncentrētu ekspozīciju mērīšana epidemioloģiskajos pētījumos praktisku iemeslu dēļ nav iespējama, tādēļ *RAC* koncentrējās uz *OEL*, vienlaikus atzīstot vajadzību pēc *STEL*, kas būtu jānosaka, izmantojot reizināšanas koeficientu, kurš ne vairāk kā divas reizes pārsniedz *OEL*. *RAC* ieteica, ka *STEL* vērtībai nebūtu jāpārsniedz 6 µg/m³ *NCO*.

Turklāt *RAC* uzskatīja, ka pamatotas ir piebildes par dermālo un elpceļu sensibilizāciju un piebilde par absorbciju caur ādu. Piebildēs norāda, ka papildus vajadzībai kontrolēt inhalatīvo ekspozīciju ir svarīgi novērst dermālo ekspozīciju, jo viela var tikt absorbēta caur ādu un papildināt vispārējo ekspozīciju un astmas ierosināšanu. Dermālo ekspozīciju var novērst, piemēram, lietojot atbilstošus cimdus un aizsargtērpus.

• Ietekmes novērtējums

Šo priekšlikumu pamato ietekmes novērtējums, kas pievienots šim priekšlikumam. Ietekmes novērtējumu pamatoja ārējs pētījums, kurā tika apkopota informācija, lai analizētu ietekmi uz veselību, sociāli ekonomisko ietekmi un ietekmi uz vidi saistībā ar iespējamiem *CMRD* un *CAD* grozījumiem⁷⁶. Ietekmes novērtējums 2022. gada 12. oktobrī tika iesniegts Regulējuma kontroles padomei (RKP) un ar to apspriests. Par to tika sniegts pozitīvs atzinums ar atrunām 2022. gada 14. oktobrī. RKP piezīmes tika ņemtas vērā galīgajā ietekmes novērtējumā.

Tika izskatīti šādi risinājumi attiecībā uz dažādām robežvērtībām svinam un diizocianātiem:

- pamatscenārijs, saskaņā ar kuru turpmāka ES rīcība netiek veikta (1. risinājums), un
- risinājumi attiecībā uz dažādām *OEL* un *BLV* svinam un *OEL* un *STEL* diizocianātiem, ņemot vērā *RAC* zinātnisko novērtējumu⁷⁷, *ACSH* atzinumu⁷⁸

⁷⁴ Sk. 23. zemsivētras piezīmi.

⁷⁵ Sk. 31. un 37. zemsivētras piezīmi.

⁷⁶ *RPA* (2021); sk. 20. zemsivētras piezīmi. Kad tika sākts pētījums, gan robežvērtību ieviešana diizocianātiem, gan robežvērtību atjaunināšana svinam bija jāveic saskaņā ar *CAD*. Tomēr ietekmes novērtējums tika sagatavots pēc 2022. gada janvāra vienošanās starp Eiropas Parlamentu un Padomi paplašināt *CMD* darbības jomu, tāpēc tajā tika ņemta vērā reproduktīvajai sistēmai toksisku vielu iekļaušana saskaņā ar *CMRD* un tās sekas.

⁷⁷ *RAC* atzinums. Sk. 23. zemsivētras piezīmi.

un *OEL*, kas pastāv dalībvalstīs (zinātniskais izvērtējums nodrošina pamatotu uz pierādījumiem balstītu pieeju, savukārt *ACSH* atzinums sniedz svarīgu informāciju pārskatīto *OEL* un *BLV* risinājumu veiksmīgai īstenošanai).

Tā kā nav pietiekamu datu par nosakāmu ietekmi uz veselību, ietekmes novērtējuma ziņojumā netika aplūkots risinājums, kas paredz noteikt atsevišķu *BLV* reproduktīvā vecuma darba ņēmējām. Attiecīgi tā vietā tiek sniegts ieteikums, jo trūkst datu par atsevišķa *BLV* izmaksām, sniegtajiem ieguvumiem un potenciālo vispārējo ietekmi. Ieteicamās orientējošās vērtības un prasības medicīniskajai uzraudzībai būtu jāskata kopumā, lai nodrošinātu pienācīgu aizsardzību šai darba ņēmēju grupai.

Vairāki citi risinājumi tika atmetti jau sākumā, jo tie tika uzskatīti vai nu par nesamērīgiem, vai par mazāk lietderīgiem šīs iniciatīvas mērķu sasniegšanā. Šie atmettie risinājumi bija saistīti ar to, kā noteikt *OEL*, *STEL* un *BLV*, ar cita juridiskā instrumenta izvēli un ar pielāgotu pasākumu ieviešanu attiecībā uz MVU. Neregulatīvas alternatīvas, piemēram, norādījumu dokumenti vai labas prakses piemēri, netika uzskatīti par pietiekami iedarbīgiem šīs iniciatīvas mērķu sasniegšanā, jo to rezultātā būtu jāpieņem nesaistoši noteikumi. Turpretī esošos norādījumu dokumentus vai labas prakses piemērus var uzskatīt par papildinošiem, un tie var sniegt pievienoto vērtību *OEL* / *STEL* / *BLV*. Tika atmesta arī atsevišķa risinājuma pieņemšana attiecībā uz MVU. Proti, MVU īpatsvars ir aptuveni 99 % no uzņēmumiem, kuros strādā ar svinu un diizocianātiem, tāpēc tie nebūtu izslēdzami no iniciatīvas tvēruma. To izslēgšana nozīmētu, ka lielākā daļa Eiropas darba ņēmēju, kam ir risks būt eksponētiem šīm vielu grupām, nebūtu pietiekami aizsargāti ar darba aizsardzības tiesību aktiem, radot acīmredzamus kropļojumus un nevienlīdzību ES tiesiskā regulējuma piemērošanā un pamatā esošo sociālās politikas mērķu un pamattiesību apdraudēšanas risku.

Risinājums palīdzēt MVU, pagarinot laiku, kurā robežvērtība ir jāīsteno, tika saglabāts attiecībā uz diizocianātiem. Tehnisko mērījumu realizējamības apsvērumu dēļ un lai atvēlētu pietiekamu laiku nozarei nepieciešamo riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, it īpaši lejupējos sektoros, par nepieciešamu tiek uzskatīta pagaidu vērtība, jo patlaban nav robežvērtības ES līmenī. Turklāt, tā kā lielākā daļa uzņēmumu (99 %), kas strādā ar diizocianātiem, ir MVU, šī pagaidu vērtība tiem būs īpaši lietderīga.

Komisija arī izanalizēja dažādo politikas risinājumu ekonomisko, sociālo un vidisko ietekmi. Šīs analīzes rezultāti ir izklāstīti šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā. Politikas risinājumi tika salīdzināti, un vēlamais risinājums tika izvēlēts, pamatojoties uz šādiem kritērijiem: lietderība, efektivitāte un saskanība. Izmaksas un ieguvumi tika aprēķināti par 40 gadu laikposmu. Pārskatīto *OEL* / *STEL* / *BLV* radītie ieguvumi veselībai tika aprēķināti kā novērsto saslimšanas gadījumu radītās izmaksas. Visi analītiskās izpētes posmi atbilda Labāka regulējuma pamatnostādņem⁷⁹.

Komisija salīdzināja paredzētos risinājumus un ņēma vērā dažādo *ACSH* interešu grupu nostājas. Pamatojoties uz to, Komisija atlasīja vēlamo risinājumu, kas svina *BLV* paredz noteikt vienādu ar 15 µg/100 ml asiņu, to papildinot ar saistīto *OEL* — 0,03 mg/m³ kā vidējo

⁷⁸ Sk. 25. zemsvītras piezīmi.

⁷⁹ Pieejamas vietnē https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lv.

svaru 8 stundu laikposmā (*TWA*) —, un izteica to atbilstoša leģislatīva noteikuma formā, kas paredzēts šajā priekšlikumā. Šis risinājums tiek uzskatīts par līdzsvarotu un pamatotu, ņemot vērā tā sniegtos uzkrātos un ilgtermiņa ieguvumus, kas izpaužas kā samazināts risks veselībai, kuru rada darba ņēmēju eksponētība svinam, neradot nesamērīgu slogu uzņēmumiem attiecīgajās nozarēs, tai skaitā MVU un mikrouzņēmumiem. Attiecībā uz diizocianātiem Komisija atlasīja vēlamo risinājumu, kas paredz noteikt *OEL*, kura vienāda ar $6 \mu\text{g}/\text{m}^3$, to papildinot ar saistītu *STEL*, kura vienāda ar $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$, un ar piebildi par dermālo un elpceļu sensibilizāciju, kā arī piebildi par iedarbību ādu. Pagaidu *OEL*, kas vienāda ar $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, un saistītajai *STEL*, kas vienāda ar $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$, vajadzētu būt piemērojamām līdz 2028. gada 31. decembrim, ņemot vērā tehnisko mērījumu realizējamību un laiku, kas vajadzīgs riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, it īpaši lejupējos sektoros. Tas būtu jāpapildina ar darba ņēmēju veselības uzraudzību, lai atklātu saslimšanas gadījumus jau to agrīnā stadijā, un atsevišķu darba ņēmēju vēlāku pārvaldību, lai novērstu turpmākus riskus, ko izraisa eksponētība diizocianātiem. Šie pasākumi kopumā nodrošina darba ņēmēju augstu aizsardzības līmeni.

Ietekme uz darba ņēmējiem

Vēlamajiem risinājumiem būtu jārada ieguvumi, kas izpaužas kā novērsti arodslimību gadījumi, un saistīti monetāri ieguvumi veselībai (piemēram, izvairīšanās no nemateriālajām izmaksām, tādām kā samazināta dzīves kvalitāte, darba ņēmēju un viņu ģimeņu ciešanas u. c.). Attiecībā uz svinu tiek lēsts, ka varētu tikt novērsti 10 500 saslimšanas gadījumu, un saistītais monetārais ieguvums veselībai tiek novērtēts robežās no 160 miljoniem EUR līdz 250 miljoniem EUR nākamajos 40 gados. Attiecībā uz diizocianātiem datu trūkst, un tas nozīmē, ka ieguvumus darba ņēmējiem nav iespējams novērtēt monetārā izteiksmē. Tomēr starp attiecīgajām ieinteresētajām personām, tai skaitā sociālajiem partneriem, lielā mērā pastāv vienprātība par to, ka *STEL* noteikšana samazinātu saslimšanas gadījumu skaitu.

Paredzams, ka robežvērtību ieviešana cita starpā samazinās darba ņēmēju un viņu ģimeņu ciešanas un nodrošinās veselīgāku un produktīvāku dzīvi.

Ietekme uz darba devējiem

Attiecībā uz izmaksām, kas rodas saistībā ar riska mazināšanas pasākumiem, vēlamie risinājumi ietekmēs uzņēmumu pamatdarbības izmaksas, jo tiem būs jāpielāgo darba prakse, lai ievērotu jaunās *BLV* un *OEL* attiecībā uz svinu un *OEL*, *STEL* un piebildes attiecībā uz diizocianātiem. Šīs izmaksas veidos riska pārvaldības pasākumu (*RPP*) (ieskaitot elpceļu aizsardzības līdzekļu) robežizmaksas, veselības uzraudzības izmaksas, monitoringa izmaksas un apmācības izmaksas⁸⁰.

Lai gan izmaksas atsver ieguvumus, vēlamais risinājums netika izvēlēts, pamatojoties vienīgi uz monetāri izteiktu izmaksu un ieguvumu salīdzinājumu. Tiek lēsts, ka izmaksas uzņēmējdarbībai nākamajos 40 gados būs aptuveni 750 miljoni EUR uzņēmumiem, kas strādā ar svinu, un 13,5 miljardi EUR uzņēmumiem, kuru darbība saistīta ar diizocianātiem.

⁸⁰ Uzņēmumiem, kas strādā ar svinu, radīsies tikai *RPP* izmaksas.

Izmaksas uzņēmumiem saistībā ar svinu (vidējās papildu izmaksas aptuveni 30 000 EUR apmērā vienam uzņēmumam 40 gadu laikā) ir mazākas nekā 1 % no to gada apgrozījuma, tāpēc tām nebūtu jāizraisa uzņēmumu slēgšana.

Datu ierobežojumi attiecībā uz diizocianātiem nozīmē to, ka izmaksas un ieguvumi, visticamāk, tika novērtēti pārāk zemu, un attiecībā uz abām vielām izmaksas ir vieglāk aprēķināt nekā ieguvumus, kā tas parasti ir darba drošības jomā. Attiecībā uz diizocianātiem ierosinātais pārejas periods līdz 2028. gada 31. decembrim veicinās izmaksu samazināšanu. Turklāt tas, ka ierosināto vērtību apstiprināja visas trīs ACSH interešu grupas, tai skaitā darba devēji, liecina, ka, neraugoties uz izmaksām, šis pasākums tiek uzskatīts par īstenojamu.

Katrs no uzņēmumiem, kas strādā ar diizocianātiem, iztērētu aptuveni 6000 EUR 40 gadu laikā, galvenokārt ar monitoringu saistītiem uzdevumiem, šo summu sadalot pa atsaucē periodu. Tomēr uzņēmumiem, kas darbojas tekstilizstrādājumu un apģērbu sektorā, būtu arī jāsedz vienreizējas izmaksas attiecīgi 4,5 miljardu EUR un 10,3 miljardu EUR apmērā, jo tiem būtu jāiegulda papildu riska pārvaldības pasākumos. Šīs vienreizējās izmaksas ir galvenokārt saistītas ar ieguldījumiem, kas jāveic, ņemot vērā vajadzību iegādāties elpceļu aizsardzības līdzekļus (tie abos šajos sektoros bieži tiek izmantoti kā galvenais aizsargpasākums pirms kolektīvajiem aizsargpasākumiem). Tas nozīmē augstas vienreizējās izmaksas, bet vienlaikus arī ietaupījumus kārtējo izmaksu izteiksmē. Tā kā lielākā daļa uzņēmumu darbojas sektoros, kuros ir augsta konkurence, tie, visticamāk, nenovirzīs šīs izmaksas uz patērētājiem, jo tas var novest pie tirgus daļas zaudēšanas. Tāpēc ietekme uz patērētājiem būs ierobežota.

Jaunu vai pārskatītu robežvērtību noteikšana katrā ziņā sniegs labumu uzņēmumiem, arī attiecībā uz diizocianātiem, lai gan šos ieguvumus nebija iespējams izteikt skaitliski. Piemēram, radīsies izmaksu ietaupījumi saistībā ar slimības atvaļinājumiem, darba ražīgumu un citām administratīvām un juridiskām izmaksām. Tomēr šie ieguvumi ir daudz mazāki nekā papildu izmaksas, ko rada robežvērtību noteikšana. Lai gan monetārās izmaksas ir lielākas nekā monetārie ieguvumi, tas rada vairākas ievērojamas priekšrocības uzņēmumiem, kuras nevar izteikt skaitliski, it īpaši no reputācijas un uzņēmuma kā darba devēja pievilcīguma viedokļa. Robežvērtību noteikšana svinam un diizocianātiem var padarīt šos sektorus pievilcīgākus, kā rezultātā būtu vieglāk pieņemt darbā darbiniekus un palielināt ražīgumu. Turklāt, kā aprakstīts ACSH atzinumā, darba devēju pārstāvji, šķiet, atbalsta robežvērtību ieviešanu diizocianātiem un esošo robežvērtību samazināšanu svinam.

Paredzams, ka ietekme uz uzņēmumu izdevumiem pētniecībai un izstrādei un ietekme, kas tika pārnesta uz patērētājiem, būs ļoti ierobežota.

Vidiskā ietekme un ietekme uz klimata pārmaiņām

Šim priekšlikumam nav nosakāmas būtiskas ietekmes uz vidi. Nav sagaidāms, ka robežvērtību samazināšana svinam ietekmēs klimata pārmaiņas, lai gan svina akumulatoru plašāka izmantošana, piemēram, elektromobiļos, veicinās fosilo degvielu izmantošanas samazināšanos. Tāpat plašāka izolācijas materiālu uz diizocianātu bāzes izmantošana uzlabos ēku siltumizolāciju, attiecīgi samazinot fosilā kurināmā izmantošanu apkurei. Robežvērtību ieviešana diizocianātiem to tieši neietekmēs. Tādējādi ar šo priekšlikumu tiek ievērots

princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”, jo ierosinātās darbības nerada kaitējumu videi un tajā pašā laikā palīdz ES cīņā pret klimata pārmaiņām.

Ietekme uz dalībvalstīm / valstu iestādēm

Attiecībā uz ietekmi uz dalībvalstīm / valstu iestādēm šis priekšlikums nav saistīts ar papildu administratīvo slogu. Dalībvalstīm būtu jāsedz izmaksas saistībā ar jauno robežvērtību transponēšanu, kuru apmērs būtu 520 000 EUR svinam un 970 000 EUR diizocianātiem. Tomēr ieguvumi publiskā sektora iestādēm atsvēr izmaksas. Šie ieguvumi ir saistīti ar samazinātām veselības aprūpes izmaksām, palielinātiem nodokļu ieņēmumiem un — diizocianātu gadījumā — novērstām izmaksām, kas rastos, ja būtu jānosaka valsts robežvērtības. Paredzamais neto ieguvums ir 99 480 000 EUR svina gadījumā un 780 000 EUR diizocianātu gadījumā. Nav paredzamas papildu prasības, piemēram, jauni ziņošanas pienākumi, publiskā sektora iestādēm. Komisija pārbaudīs noteikto robežvērtību transponēšanu divposmu atbilstības novērtēšanā (transponēšanas un izpildes pārbaudēs). Darbavietu līmenī darba devējiem ir pienākums nodrošināt, ka ekspozīcija nepārsniedz robežvērtības, kas noteiktas *CAD* un *CMRD* pielikumos. Piemērošanu un izpildi uzraudzīs valstu iestādes, konkrēti — valstu darba inspekcijas. ES līmenī Vecāko darba inspektoru komiteja (*SLIC*) pastāvīgi informē Komisiju par problēmām saistībā ar abu direktīvu izpildi.

1. tabula. Risinājumu izmaksu un ieguvumu salīdzinājums par svinu (40 gadu laikposmā, milj. EUR)

	2. risinājums (20 µg/100 ml)	3. risinājums (15 µg/100 ml) (Vēlamais risinājums)	4. risinājums (4,5 µg/100 ml)
Izmaksas uzņēmumiem	350	750	6300
Ieguvumi uzņēmumiem	4	5	6
Izmaksas publiskā sektora iestādēm	0,5	0,52	0,54
Ieguvumi publiskā sektora iestādēm	90	100	130
Ieguvumi veselības ziņā darba ņēmējiem un viņu ģimenēm	130–200	160–250	200–310

2. tabula. Risinājumu izmaksu un ieguvumu salīdzinājums par diizocianātiem (40 gadu laikposmā, milj. EUR)

	2. risinājums 10 µg NCO/m ³	3. risinājums 6 µg NCO/m ³ (Vēlamais risinājums)	4. risinājums 3 µg NCO/m ³
Izmaksas uzņēmumiem	5600	13 410	14 230

Ieguvumi uzņēmumiem	0	0	0,4
Izmaksas publiskā sektora iestādēm	0,97	0,97	0,97
Ieguvumi publiskā sektora iestādēm	1,75	1,75	2,75
Ieguvumi veselības ziņā darba ņēmējiem un viņu ģimenēm	Neattiecas	Neattiecas	0,8–2,2

Ieguldījums ilgtspējīgā attīstībā

Iniciatīva palīdzēs sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM) attiecībā uz labu veselību un labklājību ([3. IAM](#)) un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un ekonomikas izaugsmi ([8. IAM](#)). Paredzams arī, ka tā pozitīvi ietekmēs IAM attiecībā uz rūpniecību, inovāciju un infrastruktūru ([9. IAM](#)) un atbildīgu ražošanu un patēriņu ([12. IAM](#)).

Ietekme uz digitalizāciju

Nevienam no politikas risinājumiem ne svina, ne diizocianātu gadījumā nebūtu nekādas ietekmes uz digitalizāciju. Princips “digitāls pēc noklusējuma” šim priekšlikumam nav piemērojams, jo ierosinātā direktīva attiecas tikai uz robežvērtību atjaunināšanu/ieviešanu, un digitālās norises nav attiecināmas uz priekšlikuma priekšmetu.

• Normatīvā atbilstība un vienkāršošana

Ietekme uz MVU

99 % uzņēmumu, kas strādā ar svinu un diizocianātiem, ir MVU. Tāpēc šajā ziņojumā izmaksu analīze ir vērsta uz šiem uzņēmumiem.

Šis priekšlikums neparedz izņēmus mikrouzņēmumiem vai MVU, kuru īpatsvars ir aptuveni 99 % no uzņēmumiem, kas strādā ar svinu un diizocianātiem. To izslēgšana nozīmētu, ka lielākā daļa Eiropas darba ņēmēju, kuri varētu būt eksponēti šīm vielu grupām, nebūtu pietiekami aizsargāti ar darba aizsardzības tiesību aktiem, radot acīmredzamus kropļojumus un nevienlīdzību ES tiesiskā regulējuma piemērošanā un pamatā esošo sociālās politikas mērķu un pamattiesību apdraudēšanas risku.

Vēl viens risinājums, kā palīdzēt MVU, ir pagarināt termiņu, līdz kuram robežvērtība ir jāīsteno. Tas ir paturēts spēkā attiecībā uz diizocianātiem. Lai gan pārejas periods nav izņēmums no pasākumiem, kurš attiecas vienīgi uz MVU, tas sniegs šiem uzņēmumiem ievērojamu ieguvumu, jo šie uzņēmumi veido lielāko daļu no uzņēmumiem, kas strādā ar diizocianātiem.

Robežvērtību pārskatīšanai svinam un robežvērtību ieviešanai diizocianātiem, kā paredzēts šajā priekšlikumā, nevajadzētu būt ietekmei uz MVU, kas darbojas dalībvalstīs, kurās valsts robežvērtības ir tādas pašas kā ierosinātās vērtības svinam vai zemākas vai kurās valsts robežvērtības jau ir ieviestas attiecībā uz diizocianātiem. Tomēr ir iespējama ekonomiska ietekme uz MVU un citiem uzņēmumiem dalībvalstīs, kurās patlaban ir augstākas *BLV* un *OEL* svinam vai nav robežvērtību diizocianātiem.

Spēcīgāku ietekmi uz MVU var radīt regulatīvās izmaiņas, kas paredz ievērojamas pielāgošanas vai administratīvās izmaksas. Šiem uzņēmumiem to ierobežotā lieluma dēļ bieži vien ir sarežģītāk piekļūt kapitālam, un visbiežāk tas ir saistīts ar lielākām kapitāla izmaksām nekā lieliem uzņēmumiem⁸¹. Tāpēc MVU var rasties proporcionāli lielākas izmaksas nekā lieliem uzņēmumiem.

Attiecībā uz visu iepriekš minēto analīzē, kas izklāstīta šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā, ir pienācīgi ņemtas vērā MVU īpatnības, ierobežojumi un īpašās problēmas. Ir ierosināti īpaši pasākumi MVU atbalstam, ja tie uzskatīti par piemērotiem.

Ietekme uz ES konkurētspēju vai starptautisko tirdzniecību

Šī iniciatīva pozitīvi ietekmēs konkurenci vienotajā tirgū, i) mazinot konkurētspējas atšķirības starp uzņēmumiem, kas darbojas dalībvalstīs, kurās ir atšķirīgas *OEL* un *STEL* svinam un diizocianātiem vai *BLV* svinam, un ii) sniedzot lielāku noteiktību par ekspozīcijas robežvērtību, kas ir saistoša visā ES.

Zemāku robežvērtību ieviešana mazāk ietekmēs to uzņēmumu konkurētspēju, kuri jau ir tuvāk novērtējamo *OEL*, *STEL* un *BLV* piemērošanai. Šādi uzņēmumi darbojas dalībvalstīs, kurās robežvērtības ir zemākas nekā pašreizējās ES vērtības svinam un kurās tās ir vislīdzīgākās robežvērtībām, kas ierosinātas attiecībā uz diizocianātiem. Tas jo īpaši attiecas uz uzņēmumiem, kas strādā ar diizocianātiem Zviedrijā, kur ir zemākas valsts *OEL* dažiem diizocianātiem.

Tomēr, lai gan tas var palielināt šādu uzņēmumu konkurētspēju izmaksu ziņā salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kas tradicionāli darbojas citās dalībvalstīs, lielākā daļa darba ar svinu un diizocianātiem notiek stacionārās iekārtās (piemēram, svina akumulatoru ražošana un pārstrāde / diizocianātu primārā ražošana). Turklāt izmaksām, kas saistītas ar vēlamo risinājumu ievērošanu, nevajadzētu radīt būtisku ietekmi uz konkurenci. Tomēr uzņēmumi, kas strādā ar svinu, varētu būt mazāk konkurētspējīgi nekā uzņēmumi, kas ražo svinu nesaturošus alternatīvus produktus (piemēram, keramikas frites, sakausējumus vai kristālstiklu).

Starptautiskās konkurētspējas ziņā tikai trīs trešās valstis patlaban ir noteikušas *BLV* svinam; šīs *BLV* ir diapazonā no esošās ES *BLV* līdz ierosinātajai pārskatītajai *BLV*. Tāpēc ietekmei uz to uzņēmumu konkurētspēju, kuri strādā ar svinu, vajadzētu būt minimālai, lai gan šīs izmaksas nevar izteikt skaitliski. Attiecībā uz diizocianātiem ES galvenajiem konkurentiem ir augstākas robežvērtības, un tas var kaitēt to uzņēmumu konkurētspējai, kuri darbojas tirgos, ko raksturo augsts cenu jutīgums. Tomēr iespējamās sekas kompensē vairāki faktori, tai skaitā ierobežotās robežizmaksas uzņēmumiem un tas, ka daži no attiecīgajiem tirgiem nav starptautiski tirgi.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neparedz papildu budžetu un personāla resursus ES budžetam vai ES izveidotajām struktūrām.

⁸¹ Labāka regulējuma rīkkopas 22. rīks, kas attiecas uz MVU.

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Šīs direktīvas ietekmes uzraudzībā izmanto šādus pamatindikatorus: i) arodslimību un ar darbu saistītu saslimšanas gadījumu skaits ES un ii) ar arodslimībām saistīto izmaksu samazināšana uzņēmumiem un sociālās drošības sistēmām ES.

Pirmā indikatora uzraudzības pamatā ir: i) *Eurostat* savāktie pieejamie dati; ii) dati par arodslimībām, kurus darba devēji paziņojuši kompetentajām valstu iestādēm, un iii) dati, ko sniegušas dalībvalstis to valsts īstenošanas ziņojumos saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 17.a pantu. Lai uzraudzītu otro indikatoru, ir jāsalīdzina aplēstie dati par arodslimību radīto slogu ekonomisko zaudējumu un veselības aprūpes izmaksu ziņā un dati, kas par šiem aspektiem apkopoti pēc pārskatītās versijas pieņemšanas.

Ražīguma zudumu un veselības aprūpes izmaksas var aprēķināt, izmantojot arodslimību gadījumu skaitu.

Grozīto noteikumu transponēšanas atbilstību novērtēs divos posmos (transponēšana un atbilstības pārbaudes). Komisija izvērtēs ierosinātā grozījuma praktisko īstenošanu kā daļu no periodiskā izvērtējuma, kas tai jāveic saskaņā ar DA pamatdirektīvas 17.a pantu. Piemērošanu un izpildi uzraudzīs valstu iestādes, konkrēti — valstu darba inspekcijas.

ES līmenī Vecāko darba inspektoru komiteja (*SLIC*) informē Komisiju par visām praktiskajām problēmām *CMRD* un *CAD* īstenošanā, tostarp par grūtībām ievērot saistošās robežvērtības.

Uzticamu datu vākšana šajā jomā ir sarežģīta. Tāpēc Komisija un Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra (*EU-OSHA*) aktīvi strādā pie datu kvalitātes un pieejamības uzlabošanas, lai varētu precīzāk novērtēt ierosinātās iniciatīvas faktisko ietekmi un izstrādāt papildu rādītājus.

Pašreizējie projekti, kuros tiek radīti noderīgi dati, cita starpā ir sadarbība ar valstu iestādēm Eiropas arodslimību statistikas datu vākšanā⁸². Pēc likumdošanas darbībām jāseko sekmīgai īstenošanai darbavietās. Uzņēmumi var izmantot plašu rīku, informācijas un labas prakses klāstu, ko nodrošina *EU-OSHA* kā daļu no Veselīgu darbavietu kampaņas par bīstamām vielām⁸³.

Sadarbībā ar *EU-OSHA* un/vai *ACSH* un tās attiecīgo darba grupu varētu pārskatīt un atkārtoti izplatīt esošās vadlīnijas vai labas prakses piemērus. Šajā saistībā varētu sākt arī darba devējiem un darba ņēmējiem adresētas izpratnes veicināšanas kampaņas par to, kā novērst riskus, ko rada darba ņēmēju eksponētība svinam un diizocianātiem. Turklāt nozare varētu tikt mudināta pārskatīt vadlīnijas, kas tiek izmantotas tās brīvprātīgo iniciatīvu atbalstam.

⁸² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics>

⁸³ Kampaņai bija vairāki mērķi, to vidū izpratnes veicināšana par to, cik svarīgi ir novērst bīstamu vielu radītos riskus, veicināt riska novērtēšanu, palielināt informētību par risku, ko rada eksponētība kancerogēniem darba vietā, un vairo zināšanas par tiesisko regulējumu. Kampaņa norisinājās no 2018. līdz 2019. gadam. Viens no tās elementiem ir vadlīniju un labas prakses datubāze, kas pieejama tīmekļa vietnē <https://osha.europa.eu/lv/themes/dangerous-substances/practical-tools-dangerous-substances>.

EU-OSHA patlaban izstrādā vadlīnijas par biomonitoringa izmantošanu darbavietā. Tās būs vispārīgas vadlīnijas un neattieksies konkrēti uz svinu, lai gan vispārējie principi būs piemērojami un noderīgi. Šīs vadlīnijas varētu palīdzēt dalībvalstīm un darba devējiem, it īpaši MVU, īstenot biomonitoringa un veselības uzraudzības programmas, kas atbalsta šā priekšlikuma noteikumu īstenošanu, lai sasniegtu visaugstāko aizsardzības līmeni.

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)**

Dalībvalstīm jānosūta Komisijai to valsts noteikumu teksts, ar kuriem transponē *CMRD* un *CAD*, un šo noteikumu un *CMRD* un *CAD* atbilstības tabula. Ir vajadzīga skaidra informācija par jauno noteikumu transponēšanu, lai nodrošinātu atbilstību šajā priekšlikumā noteiktajām minimālajām prasībām.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, tiek ierosināts, ka dalībvalstis informē Komisiju par saviem transponēšanas pasākumiem, iesniedzot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp *CMRD* un *CAD* komponentiem un valsts transponēšanas instrumentu attiecīgajām daļām.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

1. pants

Priekšlikuma 1. pants paredz grozīt *CMRD*, it īpaši tās III un IIIa pielikumu attiecībā uz *OEL* un *BLV* atjaunināšanu svinam.

Tiek ierosināts attiecībā uz svinu grozīt III pielikumu, nosakot darba devējiem pienākumu nodrošināt, ka neviens darba ņēmējs netiek eksponēts *OEL*, kas pārsniedz 0,03 mg/m³ (izteikts kā vidējais svars 8 stundu laikposmā (*TWA*)). Tiek arī ierosināts grozīt IIIa pielikumu attiecībā uz *BLV* svinam, nodrošinot, ka neviens darba ņēmējs netiek eksponēts *BLV*, kas pārsniedz 15 µg/100 ml asiņu.

2. pants

Priekšlikuma 2. pants paredz grozīt *CAD*, it īpaši tās I pielikumu, nosakot *OEL* diizocianātiem, kura nepārsniedz 6 µg/m³, to papildinot ar saistītu *STEL*, kas vienāda ar 12 µg/m³, un piebildi par dermālo un elpceļu sensibilizāciju, kā arī piebildi par absorbciju caur ādu. Pagaidu vērtībai, kas vienāda ar 10 µg/m³, un saistītajai *STEL*, kas vienāda ar 20 µg/m³, vajadzētu būt piemērojamām līdz 2028. gada 31. decembrim, ņemot vērā tehnisko mērījumu realizējamību un laiku, kas vajadzīgs riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, it īpaši lejupējos sektoros.

Tajā pašā laikā, lai nodrošinātu juridisko noteiktību un skaidrību, ir jāsvīturo specifiskā *OEL* svinam *CAD* I pielikumā un tā specifiskā *BLV*, grozot *CAD* II pielikumu. Tas nepieciešams tāpēc, ka gan *OEL*, gan *BLV* svinam tiks noteiktas pārskatītā zemākā līmenī konkrētā *CMRD* noteikumā.

3.–5. pants

Priekšlikuma 3.–5. pantā ietverti noteikumi par transponēšanu dalībvalstu tiesību aktos. Priekšlikuma 3. pantā ir noteikta ierosinātās direktīvas spēkā stāšanās diena.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA,

**ar ko attiecībā uz svina un tā neorganisko savienojumu un diizocianātu robežvērtībām
groza Padomes Direktīvu 98/24/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu
2004/37/EK**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 153. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/37/EK¹ piemērošanas joma tika paplašināta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2022/431², lai aptvertu arī reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas, tai skaitā svina un tā neorganiskos savienojumus. Tādējādi gan Padomes Direktīva 98/24/EK³, kuras I un II pielikums jau attiecas uz šo ķīmikāliju un tās savienojumiem, gan Direktīva 2004/37/EK nosaka vienādu arodekspozīcijas robežvērtību un bioloģisko robežvērtību svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem. Šajās robežvērtībās nav ņemtas vērā jaunākās norises un konstatējumi zinātnes un tehnikas jomā, kas dod iespēju pastiprināt darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kuru rada arodekspozīcija šai bīstamajai un reproduktīvajai sistēmai kaitīgajai vielai, kā to apliecina arī rezultāti, kas gūti izvērtējumā, kurš veikts saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/391/EEK⁴ 17.a pantu.
- (2) Atbilstoši tās 1. panta 3. punktam Direktīva 98/24/EK ir piemērojama attiecībā uz kancerogēnām, mutagēnām un reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām darbavietā, neskarot stingrākus vai īpašus noteikumus, kas noteikti Direktīvā 2004/37/EK. Lai

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/37/EK (2004. gada 29. aprīlis) par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (Sestā atsevišķā direktīva Padomes Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 158, 30.4.2004., 50. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/431 (2022. gada 9. marts), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (OV L 88, 16.3.2022., 1. lpp.).

³ Padomes Direktīva 98/24/EK (1998. gada 7. aprīlis) par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā (četrpadsmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 131, 5.5.1998., 11. lpp.).

⁴ Padomes Direktīva 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.).

nodrošinātu juridisko noteiktību un izvairītos no neskaidrībām un iespējama apjukumu par to, kādas robežvērtības piemērojamas svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem, minētās direktīvas būtu jāgroza. Tas nodrošinās pārskatītas arodekspozīcijas robežvērtības un bioloģiskās robežvērtības noteikšanu tikai Direktīvā 2004/37/EK, konkrētāk — tās III un IIIa pielikumā, kuros izklāstīti konkrētāki noteikumi par reprodutīvajai sistēmai toksiskām vielām, tādām kā svins un tā neorganiskie savienojumi. Tāpēc īpašie noteikumi, kas paredz arodekspozīcijas robežvērtību svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem Direktīvas 98/24/EK I pielikumā un bioloģisko robežvērtību svinam un tā joniskajiem savienojumiem Direktīvas 98/24/EK II pielikumā, būtu jāsvītro.

- (3) Jaunas un pārskatītas robežvērtības būtu jānosaka, ņemot vērā pieejamo informāciju, tostarp jaunākos zinātniskos pierādījumus un tehniskos datus, kā arī rūpīgi novērtējot sociālekonomisko ietekmi un to, kādi protokoli un metodes ir pieejamas ekspozīcijas mērīšanai darbavietā.
- (4) Saskaņā ar ieteikumiem, ko sniegusi Eiropas Ķīmikāliju aģentūras, kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006⁵, Riska novērtēšanas komiteja un Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēja komiteja, robežvērtības ekspozīcijas ceļam ieelpošanas rezultātā parasti nosaka kā vidējo svaru attiecībā uz 8 stundu laikposmu (ilgtermiņa ekspozīcijas robežvērtības). Dažām ķīmikālijām robežvērtības nosaka arī īsākam atsaucē periodam, parasti kā vidējo svaru 15 minūšu atsaucē periodā (īstermiņa ekspozīcijas robežvērtības), lai, ciktāl iespējams, ierobežotu ietekmi, ko rada īstermiņa ekspozīcija.
- (5) Lai nodrošinātu visaptverošāku aizsardzības līmeni, attiecībā uz diizociānātiem ir jāņem vērā arī absorbcijas ceļi, kas nav ieelpošana, tai skaitā uzņemšanas iespējamība caur ādu. Papildus piebildes par bīstamām vielām un maisījumiem ir noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1272/2008⁶.
- (6) Svins un tā neorganiskie savienojumi ir viena no galvenajām darba vidē sastopamajām reprodutīvajai sistēmai toksiskajām vielām, kas var ietekmēt gan auglību, gan embriju attīstību; tā atbilst kritērijiem, lai vielu klasificētu par toksisku reprodutīvajai sistēmai (1.A kategorija) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1272/2008, un attiecīgi ir reprodutīvajai sistēmai toksiska viela Direktīvas 2004/37/EK 2. panta ba) punkta nozīmē.
- (7) Gan orālā, gan inhalatīvā ekspozīcija ir būtiski ekspozīcijas ceļi, kuru rezultātā cilvēka organisms uzņem svinu un tā neorganiskos savienojumus. ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus un jaunus konstatējumus attiecībā uz svinu un tā neorganiskajiem savienojumiem, ir jāuzlabo to darba ņēmēju aizsardzība, kuri ir eksponēti potenciālam riskam veselībai, samazinot gan svina arodekspozīcijas, gan bioloģiskās robežvērtības. Tāpēc būtu jānosaka pārskatīta bioloģiskā robežvērtība, kas vienāda ar 15 µg/100 ml

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

asiņu, to papildinot ar pārskatītu arodekspozīcijas robežvērtību, kas vienāda ar $0,03 \text{ mg/m}^3$, izsakot to kā vidējo svaru 8 stundu laikposmā (*TWA*).

- (8) Turklāt, lai pastiprinātu to darba ņēmēju veselības uzraudzību, kuri eksponēti svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem, un tādējādi sniegtu ieguldījumu profilakses pasākumos un aizsargpasākumos, kas jāveic darba devējam, būtu jāgroza esošās prasības, kuras piemērojamas gadījumos, kad darba ņēmēji ir eksponēti noteiktam svina un tā neorganisko savienojumu līmenim. Šajā nolūkā būtu vajadzīga rūpīgāka medicīniskā uzraudzība, ja ekspozīcija svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem pārsniedz $0,015 \text{ mg/m}^3$ gaisā (50 % no pašreizējās *OEL*) vai $9 \text{ } \mu\text{g}/100 \text{ ml}$ asiņu (aptuveni 60 % no pašreizējās *BLV*).
- (9) Būtu jāievieš īpaši pasākumi attiecībā uz riska pārvaldību, tai skaitā īpaša veselības uzraudzība, kurā būtu jāņem vērā individuālu darba ņēmēju situācija. Saskaņā ar Direktīvas 2004/37/EK vispārējām prasībām darba devējiem ir pienākums nodrošināt vielas aizstāšanu, ja tas ir tehniski iespējams, noslēgtu sistēmu izmantošanu vai ekspozīcijas samazināšanu līdz tik zēmam līmenim, cik tas ir tehniski iespējams. Turklāt, kā ieteikts Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevējas komitejas atzinumā⁷, svina un tā neorganisko savienojumu līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nedrīkstētu pārsniegt atsauces vērtības, kas attiecīgajā dalībvalstī noteiktas parastiem iedzīvotājiem, kuriem nav arodekspozīcijas svina un tā neorganiskajiem savienojumiem. Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (*ECHA*), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006⁸, Riska novērtēšanas komiteja (*RAC*) ir ieteikusi izmantot bioloģisko orientējošo vērtību (*BGV*), jo nebija pietiekamu zinātnisko pierādījumu *BLV* noteikšanai reproduktīvā vecuma sievietēm. Ja valsts līmeņa atsauces līmeņi nav pieejami, svina un tā neorganisko savienojumu līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nedrīkstētu pārsniegt *BGV* $4,5 \text{ } \mu\text{g}/100 \text{ ml}$, kā ieteikts *RAC* atzinumā⁹. *BGV* ir ekspozīcijas, nevis nosakāmas nelabvēlīgas ietekmes uz veselību indikators. Tādējādi to izmanto kā kontrolmarķieri, kas brīdina darba devējus, ka ir jāpievērš īpaša uzmanība šim īpašajam potenciālajam riskam un jāievieš pasākumi, lai nodrošinātu, ka jebkāda ekspozīcija svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem neizraisa nelabvēlīgu ietekmi uz darba ņēmēju-sieviešu embriju attīstību.
- (10) Diizocianāti ir ādas un elpceļu sensibilizatori (astmagēni), kam var būt kaitīga ietekme uz elpceļu veselību, piemēram, tie var izraisīt arodastmu, izocianātu izraisītu sensibilizāciju un bronhu hipersensitivitāti, kā arī ādas arodslimības. Tos uzskata par bīstamām ķīmikālijām Direktīvas 98/24/EK 2. panta b) punkta nozīmē, un tādējādi uz tiem attiecas minētās direktīvas piemērošanas joma. Savienības līmenī patlaban nav saistošu arodekspozīcijas robežvērtību vai īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību diizocianātiem.

⁷ *ACSH* atzinums par svinu (2021). <https://circabc.europa.eu/ui/group/cb9293be-4563-4f19-89cf-4c4588bd6541/library/60b206e1-ee10-40c2-9540-fb6510c11a0c/details>.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁹ Par arodekspozīcijas robežvērtību izvērtēšanu svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem; sniegts 2020. gada 11. jūnijā. (Sk. atzinuma pielikuma 8.2.4. iedaļu). <https://echa.europa.eu/documents/10162/ed7a37e4-1641-b147-aaac-fce4c3014037>

- (11) Zinātniski nav iespējams noteikt robežvērtības, kuras nepārsniedzot, diizocianātu iedarbībai nebūtu nelabvēlīgas ietekmes uz veselību. Tā vietā var noteikt saistību starp ekspozīciju un risku (*ERR*), kas atvieglo arodekspozīcijas robežvērtības noteikšanu, ņemot vērā pieņemamu palielināta riska līmeni. Tādēļ būtu jānosaka robežvērtības diizocianātiem, lai samazinātu risku, pazeminot ekspozīcijas līmeni. Tādējādi, pamatojoties uz pieejamo informāciju, tai skaitā zinātniskajiem un tehniskajiem datiem, ir iespējams, noteikt ilgtermiņa un īstermiņa robežvērtību šai ķīmikāliju grupai.
- (12) Diizocianāti var tikt absorbēti caur ādu, un ekspozīcija diizocianātiem darbavietā var izraisīt arī ādas un elpceļu sensibilizāciju. Tāpēc šai ķīmikāliju grupai ir lietderīgi noteikt arodekspozīcijas robežvērtību $6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ un īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kā arī piešķirt tai piebildi par absorbciju caur ādu un dermālo un elpceļu sensibilizāciju.
- (13) Attiecībā uz diizocianātiem var būt sarežģīti ievērot arodekspozīcijas robežvērtību, kas vienāda ar $6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ un papildināta ar saistītu īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Šo sarežģītību rada tehnisko mērījumu realizējamības problēmas un laiks, kas vajadzīgs riska pārvaldības pasākumu īstenošanai, it īpaši lejupējos sektoros, kuros tiek veiktas tādas darbības kā krāsu uzklāšana, darbs ar svina metālu, nojaukšana, remonts un metāllūžņu apsaimniekošana, citu atkritumu apsaimniekošana un augsnes remediācija. Tāpēc līdz 2028. gada 31. decembrim vajadzētu būt piemērojamai pagaidu vērtībai $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ apvienojumā ar īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību, kas vienāda ar $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
- (14) Komisija ir apspriedusies ar Riska novērtēšanas komiteju, kas sniedza atzinumus par abām vielām. Komisija saskaņā ar Līguma 154. pantu ir veikusi divposmu apspriešanos ar darba devējiem un darba ņēmējiem Savienības līmenī. Tā ir arī apspriedusies ar Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju, kas pieņēma atzinumus par robežvērtību pārskatīšanu svinam un tā neorganiskajiem savienojumiem¹⁰ un arodekspozīcijas robežvērtības noteikšanu diizocianātiem¹¹, sniedzot arī ieteikumus par atbilstošām piebildēm.
- (15) Šajā direktīvā noteiktās robežvērtības būtu regulāri jākontrolē un jāpārskata, lai nodrošinātu atbilstību Regulai (EK) Nr. 1907/2006.
- (16) Šīs direktīvas mērķi, proti, aizsargāt darba ņēmējus pret riskiem viņu veselībai un drošībai, kurus rada vai varētu radīt ekspozīcija ķīmikālijām un reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām darbā, kā arī novērst šādus riskus, dalībvalstis nevar pietiekami sasniegt vienas pašas. Ņemot vērā minētā mērķa apjomu un ietekmi, to var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpēc Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (17) Tā kā šī direktīva attiecas uz darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību darbavietā, tā būtu jātransponē divu gadu laikā pēc tās spēkā stāšanās dienas.
- (18) Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Direktīva 98/24/EK un Direktīva 2004/37/EK,

¹⁰ Sk. 8. zemsivītras piezīmi.

¹¹ ACSH atzinums par diizocianātiem (2021) <https://circabc.europa.eu/ui/group/cb9293be-4563-4f19-89cf-4c4588bd6541/library/0d11d394-b1e8-4e1a-a962-5ad60f4ab2ae/details>.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Direktīvu 98/24/EK groza šādi:

- 1) direktīvas I pielikumu groza saskaņā ar šīs direktīvas I pielikumu;
- 2) direktīvas II pielikumā 1., 1.1., 1.2. un 1.3. punktu svīturo.

2. pants

Direktīvas 2004/37/EK III un IIIa pielikumu groza saskaņā ar šīs direktīvas II pielikumu.

3. pants

Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais divus gadus pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarāma šāda atsauce.

Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to valsts tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

4. pants

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

5. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

Briselē, 13.2.2023.
COM(2023) 71 final

ANNEXES 1 to 2

PIELIKUMI

dokumentam

priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai,

**ar ko attiecībā uz svina un tā neorganisko savienojumu un diizocianātu robežvērtībām
groza Padomes Direktīvu 98/24/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu
2004/37/EK**

{SEC(2023) 67 final} - {SWD(2023) 34 final} - {SWD(2023) 35 final} -
{SWD(2023) 36 final}

I PIELIKUMS

Direktīvas 98/24/EK I pielikumu aizstāj ar šādu pielikumu:

“I PIELIKUMS

SAISTOŠO ARODEKSPOZĪCIJAS ROBEŽVĒRTĪBU SARAKSTS

Ķīmikālijas nosaukums	EK Nr. ⁽¹⁾	CAS Nr. ⁽²⁾	Robežvērtības					Piebilde	Pārejas pasākumi
			8 stundas ⁽³⁾			Īslaicīgi ⁽⁴⁾			
			µg/m ³ ⁽⁵⁾	ppm ⁽⁶⁾	f/ml ⁽⁷⁾	µg/m ³	ppm		
Diizocianāti			6			12		Iedarbība caur ādu ⁽⁸⁾ Ādas un elpceļu sensibilizācij a ⁽⁹⁾	Līdz 2028. gada 31. decembrim piemēro robežvērtību 10 µg/m ³ attiecībā uz astoņu stundu atsauces periodu un īstermiņa ekspozīcijas robežvērtību 20 µg/m ³ .

⁽¹⁾ EK Nr., t. i., Eiropā tirdzniecībā esošo ķīmisko vielu saraksts (*Einecs*), Eiropā reģistrēto ķīmisko vielu saraksts (*ELINCS*) vai saraksts ar vielām, kas nav uzskatāmas par polimēriem (*NLP*), ir vielas oficiālais numurs Eiropas Savienībā, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1272/2008 VI pielikuma 1. daļas 1.1.1.2. iedaļā.

⁽²⁾ CAS Nr.: Informatīvā ķīmijas dienesta reģistra numurs.

⁽³⁾ Izmērīts vai aprēķināts kā vidējais svārs laikā, izmantojot astoņu stundu salīdzināmo periodu (*TWA*).

⁽⁴⁾ Īstermiņa ekspozīcijas robežvērtība (*STEL*). Robežvērtība, kuru ekspozīcija nedrīkst pārsniegt un kura attiecas uz 15 minūšu periodu, ja vien nav norādīts citādi.

⁽⁵⁾ µg/m³ = mikrogrami uz kubikmetru gaisa.

⁽⁶⁾ ppm = tilpuma miljondaļas gaisā (ml/m³).

⁽⁷⁾ f/ml = šķiedras mililitrā.

⁽⁸⁾ Viela var izraisīt ādas sensibilizāciju.

⁽⁹⁾ Viela var izraisīt ādas un elpceļu sensibilizāciju.”.

II PIELIKUMS

Direktīvas 2004/37/EK III un IIIa pielikumu groza šādi:

1) III pielikuma A punktā

rindu, kas attiecas uz neorganisko svīnu un tā savienojumiem, aizstāj ar šādu:

“

Ķīmikālijas nosaukums	EK Nr. ⁽¹⁾	CAS Nr. ⁽²⁾	Robežvērtības						Piebil de	Pārejas pasākumi
			8 stundas ⁽³⁾			Īslaicīgi ⁽⁴⁾				
			mg/m ³ ⁽⁵⁾	ppm ⁽⁶⁾	f/ml ⁽⁷⁾	mg/m ³	ppm	f/ml		
Neorganiskais svins un tā savienojumi			0,03							

⁽¹⁾ EK Nr., t. i., Eiropā tirdzniecībā esošo ķīmisko vielu saraksts (*Einecs*), Eiropā reģistrēto ķīmisko vielu saraksts (*ELINCS*) vai saraksts ar vielām, kas nav uzskatāmas par polimēriem (*NLP*), ir vielas oficiālais numurs Eiropas Savienībā, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1272/2008 VI pielikuma 1. daļas 1.1.1.2. iedaļā.

⁽²⁾ CAS Nr.: Informatīvā ķīmijas dienesta reģistra numurs.

⁽³⁾ Izmērīts vai aprēķināts kā vidējais svars laikā, izmantojot astoņu stundu salīdzināmo periodu (*TWA*).

⁽⁴⁾ Īstermiņa ekspozīcijas robežvērtība (*STEL*). Robežvērtība, kuru ekspozīcija nedrīkst pārsniegt un kura attiecas uz 15 minūšu periodu, ja vien nav norādīts citādi.

⁽⁵⁾ mg/m³ = miligrami vienā kubikmetrā gaisa 20 °C temperatūrā un 101,3 kPa (pie 760 mm spiediena uz dzīvsudraba stabiņa).

⁽⁶⁾ ppm = tilpuma miljondaļas gaisā (ml/m³).

⁽⁷⁾ f/ml = šķiedras mililitrā.”;

2) IIIa pielikumu aizstāj ar šādu:

“IIIa PIELIKUMS

BIOLOĢISKĀS ROBEŽVĒRTĪBAS UN VESELĪBAS UZRAUDZĪBAS PASĀKUMI

(16. panta 4. punkts)

Svins un tā joniskie savienojumi

Biomonitoringā obligāti iekļauj svina līmeņa mērīšanu asinīs (PbB), izmantojot absorbcijas spektrometriju vai metodi, kas dod līdzvērtīgus rezultātus. Saistošā bioloģiskā robežvērtība ir:

15 µg Pb/100 ml asiņu ⁽¹⁾

Medicīnisko uzraudzību īsteno, ja eksponētība svina koncentrācijai gaisā pārsniedz 0,015 mg/m³, kas aprēķināta kā vidējais svars 40 stundās nedēļā, vai ja individuālu mērījumu rezultātā ir konstatēts, ka svina līmenis darba ņēmēju asinīs pārsniedz 9 µg Pb/100 ml asiņu.

⁽¹⁾ Ieteicams, lai svina līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nepārsniegtu atsaucē vērtības, kas attiecīgajā ES dalībvalstī noteiktas parastiem iedzīvotājiem, kuriem nav arodekspozīcijas svinam. Ja valsts līmenī atsaucē vērtības nav pieejamas, ir ieteicams, lai

svina līmenis asinīs reproduktīvā vecuma sievietēm nepārsniegtu bioloģisko orientējošo vērtību 4,5 µg/100 ml.”